

లలితా వ్యాకర్ణ

పత్ర పత్తు
సార్వంతు
మూర్తయ

CT

చెకోవ్ కథలు

చెకోవ్

శ్రీ గురువారము ముప్పరాయణ

— విశేషముగా

*

3-7-50

అనువాదం:

ప్రయాగ

కృష్ణాజిల్లా పెనమలూరు గ్రామస్తులు
విగురుపాటి బుద్ధిరామయ్య గారు
డా॥ చక్రపాణి గారు
బహుకరించిన పుస్తకం

త్రిలింగ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ

గవర్నరుపేట : విజయవాడ 2.

ప్రతులు 1500

పేరు : రూపాయి

మే : 1950

6.11.43.1

CHIE

ఇందులో

* పల్లె పట్టు

* సా రైం టు

* ముద్దాయి

8868

ప్రతులకు

జనత బుక్ హౌస్

విజయవాడ 2.

చెకోవ్

“ఎంత ఆసంబద్ధమైన, అసాధ్యమైన దేశం -
మన రష్యా!”

ఇదీ ఆయనదగ్గర తరచుగావచ్చే చర్చ : ఆయన గంభీరంగా నిష్కపటంగా ఆప్యాయంగా మాట్లాడే వాడు - మధ్యమధ్య అకస్మాత్తుగా, తనలో తాను, తాను చెప్పేదాన్ని తలచుకొని నవ్వుకునేవాడు. ఆ విషణ్ణమృదుహాసంలో, వాక్కులయొక్క, చిరస్వప్నాల యొక్క విలువలు తెలిసిన ఒక మహావ్యక్తిలోని ఉదాత్త సందిగ్ధత గోచరించేది. ఆ నవ్వులోంచి ప్రేమాస్పదమైన ఒక వినమ్రతా; సున్నితమైన ఒక సహృదయత్వమూ తొంగిచూచేవి.

చక్కగా సాదాగా వుండే ఆ వ్యక్తి, స్పష్టమైన నిష్కపటమైన, నిజమైన ప్రతివిషయాన్నీ ప్రేమించేవాడు. ప్రజల్ని మరీ స్పష్టతరం చెయ్యటంలో ఆయన కొక ప్రత్యేకపంథా వుంది.

ఎక్కడ పడితే అక్కడ, దెబ్బగొట్టి అసభ్యతను నిర్మూలించే కళ ఆయన సొమ్ము. అది జీవి

తం లో ఉన్న తాళయాలుగల వ్యక్తికిమాత్రమే సాధ్యమయ్యే కళ; ప్రజల్ని స్పష్టంగా చక్కగా సమైక్యంగా చూడాలనే తీవ్రవాంఛ ఉన్నప్పుడుమాత్రమే ఉత్పన్నమయ్యే కళ. అసభ్యతకు ఆయన ఆగర్భశత్రువు.

ఒక్కొక్కనాడు, చక్కగా అలంకరించుకున్న పీ చక్కని దొరసాని వచ్చి ఆయనతో “చెకోవ్ పద్ధతిలో” మాట్లాడటం మొదలుపెట్టేది.

“జీవితం నిస్సారమైంది, చెకోవ్ ! ప్రతి వస్తువుకూ వృద్ధాప్యం వచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది. మనుష్యులు, ఆకాశం, సముద్రం అన్నీ అంతే; చివరకు పూలుకూడా ముదిసిపోయినట్టు కనిపిస్తున్నాయి. ఇంకా నాకు కోరికలు లేవు ... హృదయంనిండా నిస్పృహ; ఇదొకరకం వ్యాధిలాగా—”

“ఔను, అది వ్యాధే ! దానికి లాటిన్ లో పేరుకూడా వుంది : మోర్బన్ ప్రిటెండియూలిస్ అని.” అని నిశ్చితంగా చెప్పేవాడు చెకోవ్.

“అరక దున్నుతున్న గుర్రాన్ని కుడతాయే జోరీగలు—అలాంటివాళ్ళు విమర్శకులు,” అని తెలివిగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ అనేవాడు : “గుర్రం అరక దున్నుకు పోతూవుంటుంది. దాని కండరాలన్నీ తంబురా తీగెల్లాగా బిర్రబిగుసుకుని వుంటాయి. కాని జోరీగకు అదేమీ అవసరంలేదు. దాని పీవు

మీదవాలి, కుట్టి; 'జు'మ్మంటుంటే సరిపోతుంది. పాపం, ఆగుర్రం చర్మం ముణగదీసుకుని యోక్కో విసరుకోవలసి వస్తుంది. అసలు ఈ జోరీగ దేనికోసం, 'జు' అంటూ తిరుగుతూ వుంటుంది? ఎందుకో దానికే తెలిసివుండదు. వట్టి చలచిత్తంకో, "నేను కూడా ఈ జగత్తులో వున్నాను. చూడండి, నేను 'జు'మ్మనగలను కూడా. దేనిచుట్టూ తానైనా 'జు'మ్మంటూ తిరగగలను! చూడండ్రో!" అని తన ఉనికిని తెలియజెప్పటంకోసం లాగా కనిపిస్తుంది ఈ జోరీగ వ్యవహారం. ఇప్పటికి పాతికేళ్ళనుంచీ నాకధలమీద వచ్చిన విమర్శలు చదువుతున్నాను. కాని వాటిలో ఏముందో ఒక్క చిన్నవిషయం కూడా గుర్తులేదు. ఎన్నడూ ఒక్క మంచినలహా అయినా వినిపించలేదు. ఒక్కసారి మాత్రమే, స్కాబిషేవిస్కీ వ్రాసిన విమర్శ, నామచస్సుకు తగిలింది : నేను ఏకంపకిందనో నిషానో చచ్చిపోతానని ఆయన వ్రాసాడు."

అలా తిరస్కరించవలసి వచ్చినందుకు ఆయన విచారించేవాడు. అంతేకాక, తన ఎదుట ఎవరైనా ఎవరిని గురించిగానీ కఠినంగా మాట్లాడినప్పుడు, ఆయన కలిగించుకొని అనేవాడు :

"ఇదంతా దేనికి? పాపం, అతను పెద్దవాడై పోయాడు - అప్పుడే డెబ్బైఏళ్ళొచ్చాయి."

అనిగానీ, లేకపోతే -

“ఎందుకు, పాపం-అతనికా చిన్న వాడు బహుశా ఏదో తెలివితక్కువవల్ల చేసివుంటాడు.” అనిగానీ.

కాని, అలా అనేటప్పుడు ఆయన మొహంలో ఏమీ అసహ్యభావం కనిపించేదికాదు.

ఎప్పుడూ పవిత్రమైన సమ్రాజ్యో ప్రవర్తించే వాడు. మనుషులతో బిగ్గరగా బహిరంగంగా మాట్లాడటం ఆయన కిష్టంలేదు:

“మనం ఇంకా మర్యాదగా మాట్లాడాలి!” అనుకునేవాడు. మర్యాదగా ఉండవలసిన అవసరాన్ని ప్రజలు తమంతటతామే గుర్తిస్తారని ఆయన వ్యర్థంగా ఆశించేవాడు. అసభ్యతనూ నైచ్యాన్నీ ద్వేషిస్తూ, జీవితంలోని అసహ్యతలను ఉదాత్త కవితా భాషలో, చమత్కారంగా సవ్యతూ, వర్ణించేవాడు.

అసభ్యత ఆయనశత్రువు. జీవితమంతా దానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడాడు. అసభ్యత తాలూకు బూజు ఎక్కడ మిగిలివున్నానో, చూడగానే అంతా సవ్యంగా పేరు ప్రతిష్ఠలతో వున్నట్టు కనిపించే ప్రదేశాల్లో వున్నప్పటికీ, పసిపట్టేవాడు. తన పద్మనైన నిష్పక్షపాతమైన లేఖనితో ఆయన అసభ్యతను, వెటకారం చేస్తూ, చిత్రించాడు. కాని ఆయన శరీరం - ఒక కవిశరీరం - చివరకు ఉష్ణ చేపలు మోసే కారులోకి ఎక్కించటంతో, ఆ అసభ్యతే ఆయనమీద ప్రతీకారం చేసింది.

డస్సిపోయిన విరోధిమీద అసభ్యత జయో
న్మాదంతో చేసిన వికటాట్టహాసంకంటే, ఆ మురికి
కారు, నాకు అన్యధా కనిపించటంలేదు...

తొలి ప్రపంచయుద్ధానికి ఆయన పదేళ్ళ
ముందు చనిపోకపోయినట్లయితే, ప్రజాద్వేషంతో,
ఆ యుద్ధం, ముందు ఆయనకే విషంపెట్టి చంపేది.

తన సాహిత్య కృషిని గురించి ఆయనబా తిగా
ఇష్టంలేనట్లు, చాలాకొద్దిగా - 'పవిత్రంగా' ఆన
వచ్చు - మాట్లాడేవాడు. టాల్ స్టాయ్ మాట వచ్చి
నప్పుడుకూడా ఆయన అలాగే వివక్షగా మాట్లాడే
వాడు. ఎప్పుడో అరుదుగా మాత్రమే, ఏదోఒక
సంకోషసమయంలో, చిరునవ్వు నవ్వుతూ, ఒకకథా
వస్తువు-సాధారణంగా నవ్వువచ్చే కథే చెప్పేవాడు.

“మీకు తెలుసా, నేను ఒక పంతులమ్మను
గురించి వ్రాయబోతున్నాను. ఆమె నాస్తిక వాది
డార్విన్ ను ఆరాధిస్తుంది. సామ్రాజ్య ప్రజల్లో
మూఢ విశ్వాసాన్ని గుర్తించింది. నిర్మూ
లించవలసిన అవసరాన్ని ఆమె రాత్రిపూట
ఒక పిల్లిని పట్టుకుని నీళ్ళలో వుడకబెడు
తుంది- దాని శరీరంలోనుంచి ఒక గుండ్రటి ఎముక
తీసుకుందామని; ఆ ఎముక తన దగ్గర వుంటే, అది
తనకిష్టమైన పురుషుణ్ణి ఆకర్షించి, అతను తనను
ప్రేమించేట్టు చేస్తుందని ఆమె నమ్మకం - వుందిలే,
అలాంటి ఎముక ఒకటి ”

తన నాటకాలు 'సరదా' గా వుంటాయనే
వాడు; తాను ప్రధానంగా అలాంటి నాటకాలే
ప్రాస్తున్నానని ఆయన విశ్వాసం. బహుశః ఇందు
వల్లనే శావా మొర్రోజోవ్ ఇలా నొక్కి
వక్కాణించాడు:

“ చెకోవ్ నాటకాలు గేయ నాటకాలలాగే
ప్రదర్శించవలసినవి ” అని,

నవ్వుతున్నప్పుడు ఆయన కళ్ళు అందంగా
- తల్లి కళ్ళలాగా దయగా ఆర్ద్రంగా - వుండేవి. ఆయన
నవ్వు - దాదాపు నిశ్శబ్దంగా - మరీ బాగా వుండేది.
ఆ నవ్వుటంలో నిజంగా ఆయన ఆనందం పొందే
వాడు. అంత 'ఆధ్యాత్మికంగా' నవ్వుగల వాళ్ళను
నేను చూడలేదు.

టాల్ స్టాయిని గురించి వచ్చినప్పుడల్లా, బయ
టికి స్పష్టంగా కనిపించే ప్రత్యేకమైన మార్దవంతో,
కళ్ళలో జంకుతున్నట్టు తోచే చిరునవ్వుతో,
మాట్లాడేవాడు. గొంతు తగ్గించి-జాగ్రత్తగా మృదు
పదాలతో మాట్లాడవలసిన ఏదో ఒక నిగూఢ
శక్తిని గురించి మాట్లాడుతున్నట్టు మాట్లాడేవాడు.

అలాంటి న్యక్తిని, చెకోవ్ ను, జ్ఞాపకం చేసు
కోవడం మంచిది : మన జీవితాల్లో ఒక కొత్త శక్తి
ఆవహిస్తుంది; ఒక స్పష్టమైన దృక్పథం ప్రవేశిస్తుంది.

మాక్సింగోర్కీ

పల్లె పట్టు

౧

నికోలాయ్, స్లావ్యాన్స్కి వీధిలోని మాస్కో హోటల్లో, వెయిటరు. ఏదో వ్యాధితో కొంత కాలంగా బాధపడుతున్నాడు. ఒకనాడు పల్లెనిండా తినుబండ్లారాలు పెట్టుకొని, కావలసినవారికి అందించేందుకు పోతున్నప్పుడు, వసారాలోంచి నడుస్తూ నడుస్తూ, నరాలు కొంకర్లుపోయి, కాళ్ళు తూలి పోయి పడిపోయాడు. తర్వాత అపనికాస్తా మాను కోవలసి వచ్చింది తన దగ్గిరా తన భార్యదగ్గిరా వున్న నాలుగు డబ్బులూ డాక్టర్లకిందా మందుకిందా ఖర్చుపెట్టారు. మరి బ్రతకాలంటే చేతిలో గుడ్డిగవ్వ లేకుండా పోయింది. ఏమీచెయ్యలేని తన సోమరి తనం భారమనిపించి, నికోలాయ్, మాస్కో వదిలేసి తన స్వగ్రామానికి వెళ్లిపోదామనుకున్నాడు. జబ్బుతో వున్నప్పటికీ ఇంటిదగ్గర ఇంతకంటే నయంగా వుంటుంది. అక్కడ జీవితంకూడా చౌకగా గడు

స్తుంది. ఉన్న ఇంట్లో తాగినగంజే పరమాన్నమని
ఊరకే చెప్పలేదుగదా !

అనుకున్న సాయంత్రానికల్లా తన స్వగ్రామం
(ఝుకోవో) చేరుకున్నాడు. నికోలాయ్ తాను పుట్టిన
ఇంటిని ఎప్పుడో చిన్నప్పుడు చూసినగుర్తు. అప్పుడు
అది ఎంతో అందంగా హాయిగా వుండేది. కాని,
తీరా ఇప్పుడు తన దనుకునే ఒక చెక్కలగదిలోకి
అడుగు పెడుతూ, అతను నివ్వెర పోయాడు.
ఆ యిల్లైనా ఇది ? జనంతో క్రిక్కిరిసి, అంతా
చీకటి, మురికి ! నికోలాయ్ తోపాటు వచ్చిన అతని
భార్య వోల్గా, కూతురు శాషా కూడా ఆ చెక్కల
గదిలో ప్రవేశించారు. వాళ్లు లోపల అడుగుపెట్ట
డంతోనే, గది సగానికి ఆక్రమించి, చుట్టూ మసీ
ఈగలూ - అసహ్యంగా వున్న 'స్టవ్' పంక ఆశ్చ
ర్యంగా చూశారు. స్టవ్ మరీ ఎగుడు దిగుడుగా
వుంది. గది గోడలకున్న చెక్కలు లోపలకివాలి,
వీక్షణమో కూలిపోయేట్టున్నాయి దేవుడి మూల,
గోడమీద - బొమ్మలకు బదులు - పత్రికల పీలి
కలూ, నీసాలమీద 'లేబిల్స్' అతికించి వున్నాయి.
దర్జిదం ! ఎటుచూచినా ఒకటే దర్జిదం !

పెద్దవాళ్లెవళ్ళూ ఇంటిదగ్గర లేరు. అదరూ
మాసూళ్ళ పనిలో కెళ్ళారు. పట్టుకుచ్చులాంటి

పల్లె పట్టు

జాట్టుతో, ఓఎనిమిదిదేళ్ళ పిల్ల స్టవ్ మీద కూర్చొని వుంది. స్నానం చెయ్యనట్టు మురికిగా, నిర్లక్ష్యంగా వుంది. ఈ కొత్తగా వచ్చిన కుటుంబంవంక ఆ పిల్ల కన్నెత్తి అయినా చూడలేదు. అక్కడే ఒక తెల్లటి పిల్లి పొయ్యికడీకేసి ఒళ్లు రుద్దుకుంటున్నది.

దాన్ని చూచి, శాసా : “చీలీ, చీలీ!...వీస్ ...వీస్...” అని ఉత్సాహంగా పిలిచింది.

“దానికి వినబడదు; చెవుడు!” అంది ఆ ఎనిమిదేళ్ళ పిల్ల.

“చెవుడెందుకొచ్చింది? పాపం...”

“ఆ...దానికి దెబ్బతగిలిందిలే!”

ఇక్కడి జీవితం ఎలావుందో, తొలి చూపు లోనే, నికోలాయ్ వోల్గాలు అర్థంచేసుకున్నారు. కాని ఒకరికొకరు ఏమీ చెప్పకోలేదు. మెదల కుండా, తమ మూటలు అక్కడ పెట్టి, నిశ్శబ్దంగా వీధిలో కెళ్లిపోయారు. ఆ వీధి చివరినించి చూస్తే తమ యిల్లు మూడోది, అన్నింటలోకీ దరిద్రంగానూ పురాతనంగా కనిపిస్తున్నది. రెండోదికూడా అంతంత మాత్రంగానే వుందిగాని, ఆ చివరిదిమాత్రం - పైన ఇనప రేకుల కప్పుతో, కిటికీ తెరలతో - చక్కగా వుంది. ఆ కుటీరం తక్కినవాటితో సంబంధం లేకుండా, ఎడంగా వుంది. అదే అంగడి - ఊళ్ళో

ఇళ్లన్నీ ఒక్కటే వరసన వున్నాయి. ఊరంతా తీగె
లతోను, పూలచెట్లతోను దొడ్లలోంచి తొంగి
చూస్తున్న కొండ మొక్కలతోను ప్రశాంతంగా,
గంభీరంగా-హాయిగా కనిపిస్తున్నది.

రైతుల కొట్టాల వెనుక నేల నదినైపుకు
లోతుగా దిగిపోయి, అక్కడక్కడా కొండరాతిచట్టు
పొడుచుకువచ్చివుంది. ఆ దిగుడులో కాలిబాటలు
ఆ బండలనూ, కుమ్మర్లు తీసిన గోతులనూ చుట్టుకొని
పోతున్నాయి. గోధుమ రంగువీ, ఎర్రటివీ కుండ.
పెంకులు గుట్టలుగుట్టలుగా పడివున్నాయి. ఇంకా దిగు
వన, విశాలమైన చదునైన ఆకుపచ్చని మైదానం
వుంది. పైను కోసుకుపోగా, మిగిలిన గడ్డిపరకలకోసం
అక్కడే రైతుల గొడ్డు ఇప్పుడు తిరుగాడుతున్నాయి.
ఊరికి అయిదాడు ఫర్లాంగుల్లో, ఆ నది, చెట్లతో
అందంగావున్న తీరాన్ని ఒరుసుకుంటూ మెలికలు
తిరిగి కోసుకుంటూ పోతున్నది. దానికవతల ఆ
విశాలమైన మైదానం; అందులో గొడ్డమందలూ,
బాద్లతీరి వున్న తెల్లటి బాతులూ; మళ్ళీ ఇటు
వైపున లాగానే అటుకూడా నిట్టనిలువుగా మిట్ట
ప్రాంతమూ, దానిమీద ఆ అంచున ఐదు గోవు
రాల చర్బీ, దానికి కొంచెం దూరంలో జమీం
దారు భవనం - కనిపిస్తున్నాయి.

ప లై ప ట్టు

చర్చిని చూడగానే వోల్గా చేతులు జోడించింది. “ఇక్కడ చక్కగావుంది. భగవంతుడా, ఎంత మంచిప్రదేశం!” అంది.

సరిగా అదే సమయానికి సౌందర్యదేవత శుక్రుణ్ణి సంగీతించటానికి చర్చి గట్టలు మ్రోగాయి (అది శనివారం సాయంసమయం). ఆ క్రిందుగా, నీళ్ళ బొక్కెన మోసుకు పోతున్న ఇద్దరు చిన్న పిల్లలు సంగీతంకోసం చర్చి వంకకు కళ్ళుతిప్పారు.

“స్లావ్యాన్స్కి వీధిలో ఈ సరికి అన్నాలు వడ్డిస్తుంటారు.” అన్నాడు కలగంటున్నట్లుగా నికోలోయ్.

గట్టు అంచున కూర్చొని నికోలోయ్ వోల్గాలు సూర్యాస్తమయాన్ని పరికిస్తున్నారు. ఆ బంగారపు ట్రెరటి ఆకాశం - నదిలోనూ; చర్చి కిటికీలమీదా మాస్కోలో ఎన్నడూ లేనిమాదిరిగా, మృదువుగా ప్రశాంతంగా చెప్పలేనంత పవిత్రంగా ఉన్న ఆ వాతావరణ మంతటా ప్రతిఫలించటం గమనించారు. సూర్యుడు అస్తమించగానే, మట్టలెగబట్టుకొని అరుచుకుంటూ గొడ్డమందలన్నీ వెళ్ళిపోయాయి. బాతులు అవతలినుంచి నదిమీదిగా ఎగిరి వచ్చేసాయి. తర్వాత అంతటా నిశ్శబ్దం ఆవరించింది. వాతావరణంలోని ఆ మృదుకాంతులు అంతరించి, చీకటి వేగంగా అలముకోసాగింది.

నికోలాయ్ తల్లిదండ్రులు, ఇద్దరూ ఒకే ఎత్తున, సన్నగా నడుం వంగిపోయి, పళ్ళులేని ముదు సళ్ళు, అప్పుడే ఇంటికి వచ్చారు. నది అవతల పొలంలో అంతదాకా పనిచేస్తుండిన కోడళ్ళిద్దరూ - మార్యా, ఫోక్స్ - కూడా వచ్చారు. నికోలాయ్ సోదరుడైన కిర్యాక్ భార్య మార్యాకు ఆరుగురు బిడ్డలు; మరోసోదరుడు డెనిస్ భార్య ఫోక్స్ కు ఇద్దరు బిడ్డలు. డెనిస్ ఇప్పుడు సైన్యంలోవున్నాడు. నికోలాయ్ ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే ఈ కుటుంబాన్నింతటినీ చూసాడు. చిన్నవీ పెద్దవీ స్వరూపాలు మంచాలమీద, ఉయ్యాలల్లోనూ, అన్ని మూలలా కదలాడుతూండటం చూసాడు. తన ముదుసలి తండ్రి, ఆ స్త్రీలూ ఆనల్లటి మట్టి రొట్టెను నీళ్ళలో ముంచుకొని తినే ఆ పేరాస చూస్తే తాను చేసింది. తప్పేమో అనిపించింది. జబ్బుచేసి, చేతిలో దమ్మిడి లేకుండా, అందులో కుటుంబంలో సహా - ఇక్కడికి రావటం నిజంగా తప్పే అనుకున్నాడు.

పరస్పరం కుశల ప్రశ్నల అనంతరం “మరి సోదరుడు కిర్యాక్ ఎక్కడ?” అని అడిగాడు.

“వాడొక వర్తకుడి దగ్గర కావలివాడుగా వుంటున్నాడు. అక్కడే అడవుల్లో వుంటాడు. వాడు పని తెలేని వాడు కాదు, కాని తాగుదుపిచ్చ అమితం.” అని తండ్రి జవాబు చెప్పాడు.

ప ల్లె ప ట్టు

వాడేమీ తిండి తెచ్చిపెట్టేవాడు కాదు. ఈ యింట్లో మొగాళ్ళు వట్టి దరిద్రులు. ఇంటికి దమ్మిడి తెచ్చేది లేకపోగా, చేతికి చిక్కిందల్లా ఎత్తుకు పోతారు. కిర్యాక్ తాగుడు వుండనేవుంది. ఈ ముసిలాయన కూడా అంగడిదోవ బాగానే తెలుసు - పాపం దాచుకొని ప్రయోజనంలేదు. భగవంతుడి ఆగ్రహమంతా మామీదేవుంది." అన్నది కన్నీళ్ళతో తల్లి.

అతిథులకోసమని టీ మల్లీ వేడిచేసారు. కాని చేపలకంపు కొడుతున్నది. పంచదార నల్లపడి గడ్డ కట్టుకుపోయి చుట్టూ ఎలుకలు కొరికినట్లుంది. రొట్టెలమీద కుండలమీదా చట్లమీదా బద్దంకులు ప్రాకులాడుతున్నాయి. ఆ టీ త్రాగటం విసుగ్గా వుంది. సంభాషణకూడా - ఎప్పుడూ దరిద్రాన్ని గురించీ జబ్బుల్ని గురించీ - మరీ విసుగ్గావుంది. అలా నాలుగు గుటకలు మ్రింగారోలేదో, అంతలో దొడ్లోనుంచి భయంకరంగా ఓ తాగుబోతు కేక వినిపించింది :

“మా... ర్యా...!” అని

కిర్యాక్ వస్తున్నట్టుంది. ఆరాక్షసి మాటలే—” అన్నాడు తండ్రి.

క్షణం నిశ్శబ్దం. మళ్ళీ అదే గొంతు - భయం కరంగా, నూ తి లో ం చి లా గా - ఏదో భూగ ర్భంలోనుంచి వస్తున్నట్టు.

“మా...ర్యా!”

పెద్దకోడలు మార్యా అంతలో తెల్లగారి, స్టవ్ మీదికి తూలిపోయింది. ఆ బలిష్ఠురాలైన గృహిణి మొహంమీద ఆ భయోత్పాతం విపరీతంగా కనిపిస్తున్నది. స్టవ్ మీద కూర్చొని ఏదీ పట్టనట్టు చూస్తున్న చిన్న పిల్ల, మార్యా కూతురు హఠా త్తుగా పెద్దపెట్టున ఏడవటం మొదలెట్టింది.

“ఎందుకే ఏడుస్తావు? చీడముండా! మీఅమ్మ నేం చంపడులే! భయంలేదు!” అని బలంగాను చక్కగాను వున్న భోక్తా బిడ్డను గదమాయించింది.

కిర్యాకోకో కలిసి అడవులల్లో నివసించటానికి మార్యా భయపడుతున్నదనీ; అతను తాగినప్పు డల్లా ఆమెమీదికివచ్చి హంతకుడిలాగా నిర్దాక్షిణ్యంగా చావగొట్టి పోతాడనీ - తండ్రి చెప్పగా, ఆప్పుడే నికొలాయ్ తెలుసుకున్నాడు.

“మా-ర్యా” ఈసారి కేక గుమ్మంలోనే వినిపించింది.

“దేవుడి మొహంచూసి నన్ను రక్షించండి!” అని మార్యా అగ్నిగుండంలో పడబోతున్నదాని లాగా, గొంతు పెగలకుండా ఏడుస్తున్నది.

పల్లె పట్టు

ఇంట్లో పిల్లలందరూ ఏడుస్తున్నారు. వాళ్ళను చూచి, శామా కూడా ఏడుపు మొదలెట్టింది. ఒక తాగిన దగ్గు వినిపించింది. నల్లటి గడ్డంలో ఓ పొడు గాటి రైతు చలిటోపీ పెట్టుకుని లోపలికి అడుగు పెట్టాడు. ఆ చిన్న దీపపు గుడ్డి వెలుతురుకు ముఖం కానరాకపోవటంవల్ల, అతడు మరీ భయంకరంగా కనిపిస్తున్నాడు. అతను కిర్యాకే. సూటిగా భార్య దగ్గరకెళ్లి చెయ్యెత్తి, మొహాన ఒక్క పోటు పొడి చాడు. దెబ్బకు అదిరిపోయి ఆమె మరి నోరెత్త లేకుండా, కూలబడిపోయింది. వెంటనే ముక్కు వెంట రక్తం వరదలు కడుతున్నది.

“ఎంత సిగ్గుచేటు! ఎంత సిగ్గుచేటు! అతిథుల ఎడటకూడా? ఎంత పాపం!” అంటూ, ముసలాయన స్టప్ దగ్గరకు చేతుల్తో ప్రాకిపోతూ, గొణుక్కున్నాడు.

ముసలావిడ, గూనిదాలాగా, ఆలోచనలో మునిగిపోయి కూర్చోనివుంది. ఫ్యోక్లా ఉమ్మాల ఊపుతున్నది.

తాను భయోత్పాతం కలిగించగలిగినట్టు తెలుసుకొని, కిర్యాక్ లోలోపల సంకోషించాడు. మార్యాను చెయ్యిపుచ్చుకొని గడపకళ్లి ఈడ్చుకు పోతూ, ఇంకా భయంకరంగా కన్పించాలని మృగం.

లాగా గాండ్రించాడు. కాని అప్పుడే అలిధుల్ని చూసి, అంతలో ఆగిపోయాడు.

భార్యనువదిలేసి, “ఓహో, చుట్టాలువచ్చారా! నా సొంతసోదరుడు కుటుంబంలో సహా...” అన్నాడు.

తూలుకుంటూ సరాసరి దేవుడు మూలకు వెళ్ళి, రక్తం కక్కుతున్న, తాగిన కళ్ళువిప్పి ప్రార్థన ప్రారంభించాడు :

“నా ప్రియసోదరుడూ అతని కుటుంబమూ మాస్కోనించి పితృగృహానికి వచ్చారు. మాస్కో, ఆ పురాతన రాజధానీ నగరం, నగరాలకు తల్లి నగరమైన మాస్కోనుంచి - నన్ను క్షమించు ”

తర్వాత అతను బెంచీమీద, టీ పాత్రప్రక్కన కూలబడి, ఆ నిశ్శబ్దంలో సాసరులోంచి బిగ్గిరిగా చప్పరిస్తూ, టీ తాగుతున్నాడు. వరసనే అలా పది పన్నెండు కప్పులు పీల్చేసి, ఆ బల్లమీద నిద్రకు పడి, గురక పెట్టటం ఆరంభించాడు.

తక్కిన అందరూ పడుకోబోతున్నారు. జబ్బుగా వుంటుందల్ల నికోలాయ్, తండ్రితోపాటు, స్టవ్ మీద పడుకోవాలి. శాషానేలమీద పడుకుంది. తక్కిన స్త్రీలతోపాటు వోల్గా పడుకోటానికి పాకలో కెళ్ళింది.

మార్కాప్రక్కన పాకలో గడ్డిమీద పడుకొని వోల్గా ఇలా చెప్పింది : “చూడు చెల్లీ, ఏడ్చి

లాభంలేదు. దైవభక్తి కలిగివుండు, 'చాలు! బైబిల్ లో ఏం చెప్పివుందో తెలుసా: 'నీ కుడి చెంపన కొట్టినవాడికి రెండో చెంపకూడా చూపు' అని వుంది. అంతే, చెల్లీ!"

తర్వాత నెమ్మదిగా రాగసరళిలోలాగా మాస్కోనుగురించి, తన జీవితాన్నిగురించి, ధన వంతుల ఇళ్ళల్లో తాను పనికత్తెగా వుండటం గురించి వాళ్ళకందరికీ చెప్పింది :

“మాస్కోలో ఆ యిళ్లు చాలా పెద్దవి. అన్నీ రాతి కట్టడాలు. చర్చీలుకూడా చాలా ... చాలా వున్నాయి ... నలభై ... నలభైలు ... ఆయిళ్ళల్లో అంతా మర్యాదస్తులే — ఎంత చక్కగా ఎంత తగు మనుషుల్లా వుంటారనీ?”

తానెన్నడూ మాస్కోకు పోలేదనీ, అంతే కాక, తమ జిల్లా పట్టణం కూడా చూడలేదనీ మర్యాద చెప్పింది. ఆమెకు చదవటంగానీ వ్రాయటంగానీ రాదు. కడకు “మా తండ్రీ!” అన్న ప్రార్థన కూడా రాదు. మర్యాద, మర్యాదకు కొంచెం దూరంగా వింటూ కూర్చున్న తోడు కోడలు ఫ్యోక్లా-ఇద్దరూ చాలా వెనకబడివున్నారు; బొత్తిగా వికాసం లేని మనస్సులు. ఆ యిద్దరికీ వాళ్ళ భర్తలంటే అసహ్యం. మర్యాదకు కిర్యాక్

అంటేనే భయం. తనతో అతను ఉన్నప్పుడల్లా ఆమె మాడలి పోతుండేది. అతనిలో జీర్ణించిపోయిన ఆ పొగాకు వోడ్కాల వాసనకు ఆమెకెప్పుడూ తల నొప్పి వస్తుండేది. “పాపం, భర్త దూరమైపోయాడు!” అని ఎవరన్నా అన్నప్పుడు, ఫ్యోక్లా కటువుగా జవాబు చెప్పేది: వాణ్ణి దయ్యం తన్నుకు పోనీ!” అని.

కొంతసేపు మాట్లాడుకున్నాక, వాళ్ళు నిశ్చయంగా నిద్రలో మునిగిపోయారు.

చల్లనివేళ ఒక కోడి గొంతెత్తి, నిద్రాభంగం కలిగిస్తూ, కూతపెడుతున్నది. ప్రతి కంతలోంచీ ప్రాభాత నీలకాంతులు కనిపించటంతోటే, ఫ్యోక్లా ప్రశాంతంగా లేచి, బయటికి నెళ్లిపోయింది. తర్వాత, ఆ దిసికాళ్లు నేలమీద తపతపలాడుతూ, ఆమె ఎక్కడికో పరుగెత్తి పోవటం వాళ్ళు గమనించారు.

మార్కాను తీసుకొని, వోల్గా చర్చికిళ్ళింది. వాళ్ళు సంకోషంగా ఆ మైదానం దిగుడు దోవన సడుస్తున్నారు. ఈ విశాల ప్రకృతి వోల్గాకు చాలా

ఇష్టంగా వుంది. తన వోడికోడలు తనకు ప్రియమైన ఆపురాలనే భావం మార్యాలో పొడసూపుతున్నది; సూర్యుడు దుదయిస్తున్నాడు. మైదానం దిగువన మత్తుగా ఒక డేగ ఎగురుతున్నది. నది స్తబ్ధంగా వుంది. ఒక్కడక్కడ మంచు తెరలు గాలిలో తేలి పోతున్నాయి. నది అవతలి ఒడ్డున కొండమీదిగా ఒక వెలుగుజాలు ఆకాశంలోంచి దూసుకు పోతున్నట్టు కనిపిస్తున్నది. ఆ కాంతిలో చర్చి ప్రకాశమానంగా వుంది. జమీందారు భవనం ప్రక్కనున్న తోటలో మాలకాకులు వెర్రిగా కూస్తున్నాయి.

మార్యా వోల్గాకు ఇంటి ముచ్చట్లు చెబుతున్నది : “ముసలాయన అంత చెడ్డవాడేంకాదు. ముసలమ్మ చాలా ఖచితమైన మనిషి. ఇష్టంవచ్చినట్టు సాగించుకుంటుంది. మన పొల్లలో గింజలు మొన్న పండగనాటిదాకా వచ్చాయి. ఇప్పుడు అంగడిలో కొనుక్కోవలసి వస్తున్నది. అందుకే ఆమెకు కోపం. మేము తినిపోతున్నామని అంటుంది.”

“చూడు, చెల్లీ ! దేవుణ్ణి నమ్ము, అంతే ! ‘బ్రతుకు భారమైన ఓ కష్టజీవులారా, నాదగ్గరకు రండి !’ అన్న భగవదాదేశం బైబిల్ లో వ్రాసిపెట్టి వుంది.”

నోల్లా, రాగ సరళిలో, నిశ్చలంగా జవాబు చెప్పింది. తీర్థయాత్రకు వచ్చినవాళ్ళలాగా, ఆమె విరతిలేని వేగంతో నడుస్తున్నది. ఆమె ప్రతిరోజూ బైబిల్ చదువుతుంది; ప్రవక్తలాగా బిగ్గిరగా చదువుతుంది. అందులో చాలా భాగం ఆమెకు అర్థంకాదు గాని, ఆ పవిత్ర పదజాలం ఆమె హృదయాన్ని కదలించేవి; కళ్ళు చెమర్చేవి. “ఆలోకించు!”, “ఎవరై నప్పటికీ” అనే రకం మాటలు పలికేటప్పుడు ఆమె ఒక మధురమైన తన్మయత్వంలో ఊగిపోయేది. భగవంతుడిలోనూ, కన్యకలోనూ, రుషుల్లోనూ, ఆమెకు విశ్వాసంవుంది; సామాన్య ప్రజకుగానీ జర్మన్లకుగానీ, అనాది జాతులకుగానీ, యూదులకుగానీ హానికలిగించటం దోషమనీ; జంతువుల్ని దయతో చూడనివాళ్ళకు సైతం దురదృష్టం తప్పదనీ - ఆమె నమ్మకం. ఇదంతా బైబిల్లో వ్రాసివున్నదని ఆమె విశ్వాసం. అందువల్లనే, ఆమె బైబిల్లోని మాటల్ని ఉచ్చరించేటప్పుడు - వాటి అర్థం అంతుపట్టకపోయినా - ఆవేశంతో ముఖమంతా సున్నితంగా ఉద్దేశంగా చైతన్యవంతంగా కనిపించేది.

“మీ పుట్టినిల్లు ఎక్కడ?” అని మార్కా అడిగింది.

“మాది అసలు వ్లాడిమిర్ రాష్ట్రం. కాని చిన్నప్పుడే అంటే నాకు ఎనిమిదేళ్ళప్పుడు నన్ను మాస్కోకు తీసుకెళ్ళారు.”

వాళ్ళు నదీతీరం చేరుకున్నారు. అవతలి ఒడ్డున ఒక స్త్రీ తన గుడ్డలు విప్పుకుంటూ నిలబడివుంది.

ఆమెను గుర్తిస్తూ మార్యా అన్నది : “అదే, అది మన ఫ్యోక్లా. నదిదాటి జమిందారు హోటల్లోకి వెళ్లివచ్చి వుంటుంది. ఆ జమిందారు మనుషుల్లో పోతుంటుంది. వట్టి చెడుకట్టె, విభాచారి ముండ - దాని బతుకే అంత !”

నల్లటి కనుబొమలతో, ఫ్యోక్లా ఇంకా యావనంలోనే వుంది; ఆమె ప్రతి కండరంలోనుంచీ యవనం తొంగిచూస్తూనేవుంది. ఒడ్డుమీదినుంచి ఒక్కసారి నదిలోకి దూకి, కాళ్ళతో నీటిమీద కొడుతూ, చుట్టూ కెరటాలు కదిలిస్తూ, ఈదుకుంటూ వస్తున్నది.

“వట్టి చెడుముండ - అది అంతే !” అని మార్యా మళ్ళీ చెప్పింది.

నదిమీద ఓ చిన్న చెక్కవంతెన వుంది. క్రింత స్వచ్ఛమైన నిర్మల నీరంలో గుంపులు గుంపులుగా, చేపలు ఈదులాడుతున్నాయి. నీటిలో ప్రతిఫలిస్తున్న తీరంమీది పచ్చటి గుబుర్లు పొగ

మంచుకో మిలమిల లాడుతున్నాయి. వాతా
వరణం వెచ్చబడి, హాయిగొలుపుతున్నది. ఆ ఉదయము
ఎంత అద్భుతంగా వుందని! ఆ ఉదయమే
కాదు: ఈ ప్రపంచంలో జీవితంగాడా - దరిద్రం
వల్లా, భయంకరమైన దరిద్రంవల్లా, ఎక్కడ
దాక్కున్నా తప్పించుకో లేని ఈ దరిద్రంవల్లా కాక
పోయినట్లయితే - ఎంత అద్భుతంగా వుండేది!
ఊరివంక ఒక్క-సారి చూడటమంటే మళ్ళీ నిన్నటి
ఘటన లన్నీ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో వడనే; ఇప్పుడు
తమచుట్టూతా తాము ఏ ఆనందానుభూతి పొందు
తున్నట్లనిపించిందో, వాళ్ళకు అదంతా ఒక్క
తృటిలో మటిమాయమై పోయింది.

ఇద్దరూ చర్చి కెళ్లారు. మార్కా గడపలో
నిల్చుంది. లోపలికి పోవటానికి ధైర్యం చాలలేదు.
అప్పుడే ఎనిమిదిగంటలైనాక ప్రార్థనా సమావేశానికి
గంట మోగుతున్నది. కాని కూర్చోటానికైనా
మార్కాకు గుండెలేదు. ఉన్నంతసేపూ మార్కా
అలా నిర్భోనేవుంది.

బైబిల్ చదివే సమయంలో జనం అకస్మాత్తుగా
లేచి పక్కలకు సర్దుకొని జమిందారు కుటుంబం
లోపలికి పోవటానికి శ్రోవ యిచ్చారు. తెల్లటి
దుస్తులు ధరించిన ఇద్దరు యువతులూ, నావికుడి
దుస్తుల్లో వున్న ఒక పిల్లవాడూ ప్రవేశించారు.

పల్లె పట్టు

వాళ్ల ఆకారం వోల్గా మనస్సులో హత్తుకుంది. తొలి చూపులోనే, వాళ్ళు విజ్ఞాన వివేకాలూ సంస్కారమూ కలవాళ్లని, వోల్గా నిశ్చయించు కుంది. వాళ్ళు మనుషులు కానట్లూ తాను తొల గకపోతే తనను నాశనంచేసే రాక్షసులైనట్లూ- మార్యా వాళ్లను కంటి అడుగునుంచి నిరసనగా నిస్పృహగా చూసింది.

మత గురువు ఉదాత్తనుదాత్తాలతో బైబిల్ చదువుతున్నప్పుడు ప్రతి క్షణమూ ఆమెకు “మా-ర్యా!” అన్న కేక జ్ఞాపకం వచ్చి, వణికి పోయింది కూడా.

3

వీళ్ల ఇంటికి చుట్టాలు వచ్చిన సంగతి ఊళ్లో అందరికీ తెలిసింది. ప్రార్థనానంతరం అనేకమంది సరాసరి వీళ్ల ఇంటికి వచ్చారు. మాస్కో మహా పట్టణంలో వనుల్లోవున్న ఈ చుట్టాలను గురించి పరామర్శించటానికి లియోలిషేవ్, మాట్విషేవ్, ఇలీషేవ్ కుటుంబాలవాళ్లు వచ్చారు. అసలు ఝుకో వోలో వ్రాయటం, చదవటం నేర్చిన పిల్లలందరినీ

బంట్లోతులుగాను నొకర్లుగాను పనిచేయటానికి మాస్కోకు ఎప్పుడో పంపేస్తారు. ఈ ఆచారం బానిసత్వపు రోజుల నాటినుంచీ వుంది. (ఇలాగే, నది కవతలి డోక్టోర్ పిల్లల్ని రొట్టెలు చేసేవాళ్లదగ్గర పని నేర్చుకోటానికి పంపుతారు.) వెనుక ఒకానొకప్పుడు టాకా ఇవానిచ్ అనే రైతు యుకోవోనుంచి మాస్కో వెళ్లి అక్కడ ఒక క్లబ్ హోటల్లో పని చేస్తుండేవాడు. తనదగ్గరగానీ తానెరిగిన ఇతర హోటల్లోగానీ పనివాళ్ళు కావలసి వచ్చినప్పుడు తన గ్రామస్తుల్ని మాత్రమే పిలిపించి ఆపనిలో ప్రవేశపెట్టేవాడు. అలా ఆ గ్రామంలోని వాళ్ళకు పనులు చూపించటం వల్ల అతను ఆ గ్రామానికి ఆరాధ్యపురుషుడైనాడు. అతని ద్వారా పనుల్లో కుదురుకున్న వాళ్ళు కూడా మళ్ళీ కొత్త పనివాళ్ళు కావలసినచోసరికి తమ ఊరివాళ్లనే పిలిపించు కోటంకో, మాస్కో అంగళ్ళలోనూ హోటళ్ళలోనూ యుకోవో వాళ్ళే నిండిపోయారు. ఈవిధంగా మాస్కోమీద ఆధారపడటంవల్ల యుకోవోకు గూడెమనేపేరు వచ్చింది. మాట్విషేవ్ కుటుంబానికి చెందిన ఇవాన్ మాకరిచ్ మాస్కోలోని ఒక రెస్టారెంట్లో పనిచేస్తుండేవాడు. అతనే సికోలాయ్ని పదొకొండేళ్ళ వయస్సులో మాస్కోకు

తీసుకెళ్ళి, పనిఱిప్పించాడు. ఇప్పుడు మాట్టిపేన్ కుటుంబీకుల్ని చూడగానే నికోలాయ్ ఆర్ద్రతతో ఫలకరించాడు :

“ఇవాన్ మాకరిచ్ నాకు ఉపకారం చేశాడు. నన్ను సరైన దోవకు తీసుకొచ్చింది ఆయనే కనుక, ఆయన శ్రేయస్సుకొరకు నేను రాత్రిం బగళ్ళూ భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించి తీరాలి.”

ఒక పొడుగాటి ముసలమ్మ మాకరిచ్ సోదరి కుటతడిపెడుతూ ఇలా అంది : “నీకదుపు చల్లగా వర్షిలు తండ్రీ !... కాని మాకరిచ్ ఏమైపోయినాడో వర్తమానమన్నా లేదు.”

“గత శీతకాలంలో అతను ఓమన్ హోటల్లో వున్నాడు. ఈ శీతకాలం పట్టణంలో లేడనీ, ఎక్స్‌డో గార్డెన్ రెస్టారెంట్‌లో వున్నాడనీ పుకారు. పాపం, చాలా పెద్దవాడై పోయాడు ! వెనుక అతను ఎండా కాలంలో రోజుకు పదిరాళ్ళు కళ్ళజూసేవాడు. ఇప్పుడు ఎడ్కడచూచినా నిశ్శీవంగానే వుంది. ఏమో పాపం, ఆ వృద్ధుడికి గడ్డు రోజులు ! ”

ఆ చూడవచ్చిన యువతులూ ముసలమ్మలూ, కాన్వాస్ బూట్లలోవున్న అతని కాళ్ళ వంకా, పాలి పోయిన ముఖంవంకా చూచి, విచార సూచకంగా అన్నారు :

“నువ్వేం సంపాదించగలవాడిగా లేవు, ని కో
లాయ్; నిజంగా నీ తిండి నువ్వు తెచ్చుకో లేవు!”

తర్వాత అంతా శాపాను బుజ్జగించటం మొద
లెట్టారు. శాపాకు పదకొండోయేడు నడుస్తున్నది.
కాని సన్నగా, గిడసబారి ఏడేళ్ల కంటే లేనట్టు కని
పిస్తుంది ఎండకు మాడిన ముఖాలతో, చింపిరి
జుట్టుతో వెలిసిపోయిన గుడ్డలతో వున్న తక్కిన
పిల్లలముందు, శాపా తన పాలిపోయిన తెల్లని
రంగుతో, విశాలమైన నల్లటి కళ్లతో, తలలో
పెట్టుకున్న ఎర్రటి రిబ్బనుతో అద్భుతంగా, అప్పుడే
అడివిలోంచి ఇంటికి పట్టుకొచ్చిన ఒక చిన్న వింత
జంతువులాగా కనిపించింది.

తన బిడ్డను ఆప్యాయంగా నలుగురికీ
చూపుతూ, “డాసేకి చదివటంకూడా వచ్చు” నని
చెప్పి, వోల్గామూలనున్న బైబిల్ తీసి, పిల్లకిచ్చి,
చదువమ్మా చదువు! ఉత్తమ క్రైస్తవజనులు,
వీరంతా వింటారు!” అన్నది.

అది చాలా బరువైన పురాతన గ్రంథం.
కొక్కచెవుల్లాగా మూలలు వేసిన పోలు బైండు.
పుస్తకం. ఋషులు ఇంట్లో ప్రవేశించేరేమో అన్న
ట్టుగా ఒక వింత వాసన కొడుతున్నది. శాపా

ప లె ప ట్టు

కనుబొమలు పైకెత్తి రాగధోరణిలో బిగ్గరగా
చదువటం మొదలెట్టింది:

“వారు మరణించినప్పుడు భగవంతుడి
యొక్క దివ్యరూపం...జోసెఫ్ కు కలలో ఇలా
ఆదేశిస్తూ కనిపించిందిలే! ఆ పసిపాపనూ వాడి
తల్లిని చేపట్టు” అని.

“పసిపాపనూ వాడి తల్లిని చేపట్టు” అని వోల్గా
పునరుచ్చరిస్తూ, ఆవేశంలో ఉప్పొంగిపోయింది.

బిడ్డ చదువుతున్నది :

“...ఆ పసిపాపనూ వాడి తల్లిని చేపట్టు!
ఈజిప్టుకు పారిపో! ఇక్కడ ఆ పసిపాపను చంపటం
కోసం హీరడ్ వెతుకుతుంటాడు. కనుక నేను మళ్ళీ
కబురంపేదాకా నువ్వు అక్కడే వుండు!”

ఈ మాటలకు ఉండబట్టలేక వోల్గా కన్నీళ్ళు
కార్చటం మొదలెట్టింది. ఆమెనుచూసి మార్కా
సన్నగా ఏడుపు సాగించింది. మాకర్గిచ్ సోదరి
కూడా అదేదారిన పడింది. తన మనమరాలి కెవ
రన్నా ఓడబ్బు బహుమతి ఇస్తారేమోనన్న ఆశతో
ముసలాయన దగ్గుతూ అటూఇటూ తచ్చాడాడు;
కాని ఎవ్వరూ ఏమీ ఇవ్వకపోవటం చూసి, నిరా
శగా చెయ్యి విదిలించుకుని ఊరుకున్నాడు. బైబిల్
చదవటం పూర్తయినాక, మనస్సులు కరగిపోయి

వోల్గానూ శాపానూ మెచ్చుకుంటూ, అందరూ
ఇళ్లకు వెళ్లిపోయారు.

ఆదివారం సెలవుకనక, కుటుంబమంతా పగ
ల్లా ఇంటిదగ్గరే వున్నారు. భర్తా, కోడళ్ళూ, మన
మళ్ళూ, మనమరాళ్ళూ అంతా 'నాయనమ్మా' అని
పిలిచే ఆ ముసలమ్మ అన్నిపనులూ తానే స్వయంగా
చేసుకోవాలని చూస్తుంది. ఆమె స్టవ్ ముట్టిస్తుంది.
స్వయంగా తన చేతులతో పేటీ పాత్ర వేడిచేస్తుంది.
పోలాల్లో వుండే మగాళ్లకు తనే మధ్యాహ్న
భోజనం మోసుకుపోతుంది. ఇంతాచేసి చివరకు
ఈ పనితో నాకు చచ్చేరోజు వచ్చిందని చెప్పటం
మొదలుపెడుతుంది. ఎవరన్నా ఎక్కువ తినిపోతా
రేమోననీ, తన భర్తగానీ కోడళ్ళుగానీ సోమరి
తనంగా కూర్చుంటారేమోననీ భయంతో ఆమె
అనుక్షణం ఆవేదనపడుతుంది. ఆ అంగడివాడి
బాతులు తమ దొడ్లోకి వెనకనుంచి వచ్చినట్టు
ఆమెకు ఈక్షణం అనిపిస్తుంది. నెంటనే ఓ పెద్ద
కర్ర పుచ్చుకుని దొడ్లోకిపోయి, తనలాగే ఎండి
వాడి మోటికలాగా వున్న ఆ కాబేజ్ మొక్కల
మధ్య కేకలుపెడుతూ ఒక అరగంట ప్రాధుపుచ్చు
తుంది. అంతలో తన కోడిశిల్లలమీదికి ఓ కాకి
వచ్చినట్టు తోచి, పెద్దగా తిట్టుకుంటూ దానిమీదికి

పల్లె పట్టు

పోతుంది. ఎల్లప్పుడూ కోపం; పొద్దుటినుంచీ ప్రొద్దుకొనినదాకా ఒకటే దెప్పిపోవటం - తరచూ, వీధిన పొయ్యేవాళ్ళు నిలబడి వినేటంతగా, గందర గోళం చేస్తుంటుంది.

సోమరిపోతనీ, వీడ అనీ తిట్టి ఆమె ముసలాయన్ను చాలా అసహ్యంగా చూసేది. అతను బొత్తిగా ఉపజ్ఞ లేనివాడు. నమ్మరానివాడు కూడా. ఆమె అంతగా పొడుస్తూ వుండకపోతే అసలు పని ఎగేసి, స్ట్రవ్ మీద కూచొని కబుర్లాడుతుండేవాడు. ముసిలాయన తన శత్రువుల్ని గురించి కొడుక్కు వివరంగా చెప్పాడు. ప్రతిరోజూ తన ఇరుగుపొరుగు వాళ్ళ చేతుల్లో తాను పడుతూ వచ్చిన కష్టాలు చెప్పుకున్నాడు. అవన్నీ వినటం నికోలాయ్ కి విసుగ్గానే వుంది కాని, వినక తప్పిందికాదు

తొంటినచేతులు పెట్టుకొని ముసలాయన మళ్ళీ ఆరంభిస్తాడు : “పండగవెళ్ళిన వారానికి బుడిముప్పై రూపాయల చొప్పున నేను నా యిష్ట పూర్తిగా గడ్డి అమ్మేశాను. సరేగదా, మరి ఆ తర్వాత నా యిష్టపూర్తిగానే పొద్దుట గడ్డి తెచ్చుకుంటున్నాను. నేను ఎవ్వరికీ ఏ అపకారమూ చెయ్యలేదు. ఇంతలో ఒక దొర్భాగ్యపువేళ అంగడిలోంచి మునసబు సెడెల్నికోవ్ బయటికి రావటం

చూశాను. 'ఎక్కడి కెత్తుకుపోతున్నాన్ ? వెధవా ! వెధవా !' అని మీది మీది కొచ్చి, గూబమీద కొట్టాడు."

కిర్యాక్ కింకా తూలుడు తగ్గక, అన్నకు మొహం చూపటానికి సిగ్గుపడు తున్నాడు.

తిరిగి పోతున్న తల ఊసులాడిస్తూ అన్నాడు :
"ఓ భగవంతుడా, వోడ్కా ఎంతపని చేస్తుంది ! అన్నా, వదినా - దేవుడి మొహంచూసి నన్ను క్షమించండి, వోడ్కా అంటే నా కేసుఖంగా లేదు."

ఆ రోజు సెలవు కనక చేపకొసి, చేపతలలో పులుసు కాచారు. మధ్యాహ్నం టీ త్రాగటానికి కూర్చుని, చెమటలు పట్టిందాకా, అలా త్రాగు తూనే వున్నారు. అంతా టీ పో ఉబ్బిపోయినట్టు న్నారు. ఆ తర్వాత అంతా పులుసుగిన్నేమీది కెగబడ్డారు. అందులోవున్న చేపతల ఎప్పుడో తీసి దాచుకుంది ముసిలమ్మ.

సాయంత్ర మప్పుడు ఊరిప్రక్క పల్లంలో ఒక కుమ్మరి ఆవంవేస్తున్నాడు. ఆ క్రింద మైదానంలో ఆడపిల్లలు గుండ్రగా చేరి నృత్యంచేస్తూ, వాటలు పాడుకుంటున్నారు. ఎవరో హాహాహా వాయిస్తు న్నారు. నది ఆవలివై వున కూడా ఏదో ఆవం మండు తున్నది. స్త్రీలు పాడుతున్నారు- దూరానికి ఆ సంగీ

తం మృదువుగానూ మరొజ్జంగానూ వినిపిస్తున్నది. అంగడి దగ్గరా, ఆ చుట్టుపట్లా రైతులు పెద్ద గందరగోళం చేస్తున్నారు. ఆ తాగిన స్వరాలతో అప్రశుతులతో పాటలు పాడుతున్నారు. ఒకళ్ళ నొకళ్ళు బూతులు టిట్టుకుంటూ ప్రజ్ఞలు చెప్పు కుంటున్నారు. వోల్గా ఆమాటలు వినలేక, చెవులు మూసుకొని “ఓ పవిత్రమైన ఋషులారా ! ” అని జపించుకోటం మొదలెట్టింది.

అన్నింటికంటే ఆమెకు ఆశ్చర్యకరమైంది ఏమి టంటే - ఆ ప్రజ్ఞలకు ఒక అంతనేది లేకపోగా, చావుకు సిద్ధమైన వృద్ధులే ముఖ్యంగా మరీ బిగ్గిరిగా పట్టుదలగా బూతులు కూయటం పిల్లలూ, స్త్రీలూ కూడా అణుమాత్రం చలించకుండా ఆ బూతులన్నీ వింటున్నారు. ఉగ్గుబాలతోనే ఇవన్నీ వాళ్ళకు అల వాటయినా యనేది స్పష్టం.

అర్ధరాత్రి దాటిపోయింది. నదికటూ ఇటూ ఆవాల్లో మంటలారిపోయాయి. కాని ఇంకా ఆ దిగువ మైదానంలోనూ, ఈ అంగడిలోనూ కొలా హలం సాగుతూనేవుంది. ముసలాయనా, కిర్వాకూ- ఇద్దరూ తాగి చెట్లపట్టాలు పట్టుకొని, బుజం బుజం రాచుకుంటూ, వోల్గా మార్కాలు పడుకొనివున్న పాక దగ్గరిదాకా నడిచారు.

అక్కడ ఆ ముసలాయన కొడుక్కు బోధ ప్రారంభించాడు: “పోనీ, దాన్నట్లా ఉండనీలే! అది ఎవరికేం అపకారం చేసింది? దాని జోలికిపోతే, పాపంరా!” అని “మా-ర్యా!” కిర్యాక్ భయం కరంగా కేకవేశాడు.

“దాన్నలా ఉండనీరా! పాపం చుట్టుకుంటుంది. అదేం చెడ్డది కాదురా!”

ఇద్దరూ అలా ఒక నిమిషం నిలబడి వెళ్లిపోయారు.

“నాకు అశివిపూలంటే ప్రాణం! మైదా నాల్గో పూలు కోసుకోటం నాకు చాలా ఇష్టం!” అని ముసలాయన పెద్దగా గుండెల్లో గుచ్చుకునే గొంతుతో అరవటం మొదలెట్టాడు.

తర్వాత నేలమీద ఉమ్మేసి, బూతులుకూస్తూ ఇంటికి వెళ్లాడు.

౪

నాయనమ్మ శాషాను దొడ్లో కూచోబెట్టి, బాతులు రాకుండా చూస్తుండమని ఆజ్ఞాపించింది. ఆరోజు ఎండ తీవ్రంగా కాస్తున్నది. అంగడివాడి బాతులు వెనకదోవన దొడ్లో ప్రవేశించేవేకాని,

ఒకదాన్నొకటి ముక్కులో పొడుచుకుంటూ
అదుస్తూ అక్కడే అంగడిదగ్గరే అవి ప్రశాంతంగా
గింజలేకుకుంటున్నాయి. అందులో మగబాతు
మాత్రమే మెడచాపి, ముసలమ్మ కర్రపట్టుకొని
వస్తున్నదేమో చూద్దామన్నట్టుగా చూచి వూరు
కుంది. ఈక్కినబాతులు పల్లంలోంచి పైకి వచ్చేవే
కాని, ఎందువల్లనో అన్నీకలసి నది ఆనలికి పోయి,
తెల్లటి ఖోరణంలాగా మైదానమంతటా నిండి,
ఆహారం ఏరుకుంటున్నాయి. శాషా కొంతసేపు
అలా కనిపెట్టుకూచుంది. కాని ఎంతసేపటికీ
బాతులు రాకపోయేప్పటికీ ఏసుగెత్తి, ఇక రావు
గదా అనుకొని, అటు ఆ మిట్టఅంచు మీదికి
పోయి నిలబడింది

అక్కడ మార్యా పెద్దకూతురు మోహ్లా
చర్చివంక చూస్తూ, ఓ పెద్ద చట్రాతిమీద నిలబడి
వుంది. మార్యాకు పదమూడు పురుళ్ళు వెళ్లాయి
కాని, ఆరుగురు బిడ్డలుమాత్రమే మిగిలారు. అంతా
ఆడపిల్లలు. ఒక్క మగబిడ్డకూడా లేడు. మిగిలిన
వాళ్లలో పెద్దది మార్యా ఎనిమిదేళ్లది. మోట్లా
పెద్ద గౌను తొడుక్కొని దిసికాళ్లతో ఆ నడి
ఎండలో నిలబడివుంది. సూర్యుడు సూటిగా ఆమె
నెత్తిన నిప్పులు కురిపిస్తున్నాడు. కాని ఆమె అది

గమనించనే లేదు. రాయిలాగా అలాగే నిలబడి వుంది. శాషా ఆమె ప్రక్కన నుంచొని చర్చివంక చూస్తూ ఇలా అంది :

“దేవుడు చర్చిలో వుంటాడు. మనుషులకు కొవ్వొత్తులూ లాంతర్లు వుంటాయి. కాని దేవుడికి మాత్రం ఆకుపచ్చ ఎరువు నీలం రంగుల చిన్న చిన్న పవిత్ర జ్యోతులే, ఆలోచనతో నిండిన కన్నుల లాగా, వుంటాయి. రాత్రిపూట దేవుడు చర్చిలో నడుస్తుంటాడు. ఆయనతోపాటు దేవమాత, సెకోలాన్ ఋషి దడదడా నడుస్తుంటారు. ఇదంతా చూసి చర్చి కాపలావాడు ఎంత నిర్ఘాంత పోతాడని ! చూడు, చూడు, చెల్లీ,” అని శాషా తన తల్లి ధోరణిని అనుసరిస్తూ చెప్పింది : ఈ ప్రపంచానికి ప్రళయం వస్తుందే, అప్పుడు చర్చిలన్నీ స్వర్గానికి ఎగిరిపోతాయి.”

“గంటల గోపురాలతో కూడానా ? ” అని మోట్కా అక్షరాలు కూడ దీసుకుంటూ గంభీర స్వరంతో ప్రశ్నించింది.

“ఔను. గంటల గోపురాలతో సహా. మరే, ప్రళయం వచ్చినప్పుడు, మంచి వాళ్ళంతాకూడా స్వర్గానికి వెళ్ళిపోతారు. కుటిలాత్ములంతా శాశ్వతంగా ఆరని అగ్నిలో దహించుకు పోతారు. మా

ప లె ప ట్టు

అమ్మకూ మార్యకూ దేవుడు చెబుతాడు గదా :
'మీ రెన్నడూ ఎవ్వరికీ అపకారం చెయ్యలేదు.
కాబట్టి ఇటు కుడివైపుగా స్వర్గానికి వెళ్ళండి !'
అంటాడు. కిర్వాక్ కూ నాయనమ్మకూ ఏం చెబుతాడో
తెలుసా ? 'మీరు ఎడమవైపు నడవండి ! నిప్పు
ల్లోకి ! అంటాడు. ఉపవాసం చెయ్యవలసిన రోజున
అడ్డమైన గడ్డి తిన్నవాళ్ళను కూడా నిప్పులోకే
పంపుతాడు."

ఆకాశం నైపుచూసి, కళ్ళు విశాలంగా విప్పు
కొని, శాషా మల్లీ అందుకుంది :

"చూడు చెల్లీ, రెప్పవాల్చుకుండా, కళ్ళు చీకి
రించకుండా, ఆకాశంలోకి చూడు ! దేవతలు కన
పడతారు !"

మోట్కాకూడా అలాగే ఆకాశంలోకి
చూస్తున్నది. ఒకక్షణం గడిచింది.

"కన్పించారా ?" శాషా అడిగింది.

"నాకు కనిపిస్తున్నారు. చిన్నచిన్న దేవతలు,
దోమరెక్కల్లాంటి రెక్కలు తపతపలాడిస్తూ, ఆకా
శంలో ఎగిరిపోతున్నారు."

నేల చూస్తూ, మోట్కా కొంచెంసేపు ఆలో
చించి, ప్రశ్నించింది :

"నిజంగా నాయనమ్మ మండిపోతుందా ?"

“నిజంగానే, చెల్లీ !”

వాళ్లునుంచున్న రాతిమీద నుంచి కింది దాకా వున్న స్లోపు సాఫీగా, పచ్చిక మొలిచి మెత్తగా, ముట్టుకోవాలని గానీ, దానిమీద పడుకోవాలనిగానీ అనిపించేటంత హాయిగా వుంది.

శాషా దానిమీద పడుకొని కిందికి దొర్లింది. మోట్కూకూడా గంభీరమైన మొహంతో భారంగా ఊపిరిపీలుస్తూ, శాషాను అనుసరించింది. కాని దొర్లటంలో మోట్కూ గొను బుజాలదాకా పైకి చుట్టుకు పోయింది.

“ఎంత గమ్మత్తుగావుంది !” అంది శాషా ఆనందంతో.

మళ్లీ దొర్లుదామని ఇద్దరూ పైకెక్కారు. కాని అప్పుడే మామూలు కీచుగొంతు వినిపించింది. ఎంత భయానకం ! ఎముకలపోగు, గూనిది, పళ్లులేని నాయనమ్మ— నెరసిన చిర్రబొచ్చు గాలిలో ఎగురుతూ — ఓ పెద్దకర్ర పుచ్చుకొని; కేకలు పెట్టుకుంటూ, దొడ్డొంచి బాతుల్ని తోలుతున్నది.

“పాపిష్టి జంతువులు, కాబేజీ మొక్కలన్నింటినీ తొక్కిపారేశాయి ! ఇవింకా చానకుండావున్నాయి. వీటిని ఆదేవుడు ఎందు కెత్తుకుపోడో !”

తర్వాత ఆమె పిల్లల్ని చూసి, చేతిలో కర్ర
అవతల పాడేసి ఒక బెత్తం తీసుకొచ్చింది. ఎండి
పోయి మేకుల్లాగా గట్టిగా వున్న ఆవేళ్ళతో
శాషా గొంతుపట్టుకుని, బాదటం మొదలుపెట్టింది.
శాషా భయంతోనూ బాధతోనూ పెద్దపెట్టున
ఏడుస్తున్నది. అంతలోనే, మగబాతు మెడఎత్తు
కొని నాయనమ్మ మీదికొచ్చి కస్సుమని వెనక్కి
వెళ్ళి గుంపులో కలిసింది. వెంటనే తక్కినవన్నీ
దాన్ని అభినందిస్తున్నట్టు “గా-గా-గా” అని అరి
చాయి. ఆ తర్వాత నాయనమ్మ మోట్కాను
కొట్టటానికి పూనుకుంది. నిస్పృహతో, బిగ్గరగా
ఏడ్చుకుంటూ, శాషా ఇంటికి అమ్మకు చెప్పటానికి
పోయింది. మోట్కా కూడా శాషా వెంటనే
ఏడుస్తూ బయలుదేరింది కాని, మోట్కా ఇంకా
కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడుస్తున్నది, కళ్ళనీళ్ళన్నా తుడుచుకో
లేదు. నీళ్ళల్లో మునిగినట్టు మొహమంతా తడిసి
పోయివుంది.

ఇద్దరూ ఈవిధంగా ఇంట్లోకి వచ్చేసరికి వోల్గా
దిగ్భ్రమ చెంది, “పవిత్రమైన ఋషులారా ! ఓ
స్వర్గాన్ని పాలించే తల్లీ!” అని ఏడుపు సాగించింది.

శాషా జరిగిన కథ చెపుతుండగా నాయనమ్మ
వైరికేకలేస్తూ తిట్టుకుంటూ వచ్చింది. అమెను

చూడగానే భోక్తా మండిపోయింది. ఇంట్లో పెద్ద ఘర్షణ ప్రారంభమైంది.

బాధతో పాలిపోయిన వోల్గా, కూతురి తల నిమురుతూ, వోదార్చటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది :
“పోనీలే అమ్మా, మన నాయనమ్మేగదా ! ఆమె మీద కొపం వుండకూడదు, పాపం వస్తుంది: తల్లీ!” అని.

నికోలాయ్ అదివరకే ఈ పెడబాబ్బలతోనూ, ఆకలితోనూ, ఊదరపెట్టినట్టున్న పొగతోనూ, మర్గంధంతోనూ విసుగెత్తిపోయి; ఈ దుర్భర దారి ద్రాన్ని అసహ్యించుకుంటూ, తన తల్లిదండ్రుల్ని చూసి, భార్యదగ్గరా బిడ్డదగ్గరా సిగ్గుతో కుంగి పోతున్నాడు. తల్లిని చూడగానే, స్టవ్ మీదినుంచి కాళ్ళు తీసేసి, ఉద్రేకంగా దుఃఖపూరిత స్వరంతో అన్నాడు :

“నువ్వు దాన్ని కొట్టకూడదు ! దాన్ని కొట్టటానికి నీకేమీ అధికారంలేదు !”

“సోమరిపోతువు, స్టవ్ మీద కూచొని శాప నార్థాలు పెట్టటానికి తయారుగా వున్నావు ! మిమ్మల్నిక్కడికీ ఏ రాక్షసి పట్టుకొచ్చిందో ! తిండి పోతురాయుల్ల !” అంటూ నికోలాయ్ మీదికి విరుచుకుంది భోక్తా.

పల్లె పట్టు

శాషా, మోటా, చిన్న పిల్లలంతా భయభ్రాంతులై పోయి, స్టవ్ మీద నికోలాయ్ వెనుక ఒక్క-మూలకు నక్కి, భయంతో నిశ్శబ్దంగా ఇదంతా వింటున్నారు. వాళ్ళ గుండెదడ ఎవరికైనా వినిపిస్తుంది. కుటుంబంలో ఎవరైనా చాలా కాలంగా జబ్బుతో తీసుకుంటూవుండి, ఇక లాభం లేదనుకున్నప్పుడు కొన్ని భీభత్స సంఘటనలు కనిపిస్తాయి. అతనికి సన్నిహితులైన పెద్దలంతా బయటికి చెప్పలేని పిరికితనంతో, లోలోపలే రహస్యంగా, తమ హృదయం రాశాల్లో అతని చావు కోరుతుంటారు. పిల్లలకుమాత్రం తమ సన్నిహితుడెవడైనా చచ్చిపోతాడంటేనే భయం! అసలు చావు అనే ఊహ వస్తేనే వాళ్ళు హడలి పోతారు. ఇప్పుడు ఆ పిల్లలంతా ఊపిరి బిగబట్టి దుఃఖం పొద్దుకొస్తున్న ముఖాలతో నికోలాయ్ వంక చూస్తూ, అతను త్వరలో చనిపోతాడనుకుంటున్నారు. బిగ్గరగా ఏడ్చేసి, అతనికేదన్నా ఇష్టమోది స్నేహపూర్వకమైందీ చెబుదామా అనిపించింది వాళ్ళకు.

అతను వాల్గా రక్షణ కోరుతున్నట్టుగా ఆమె దగ్గరకి జరిగి, వణుకుతున్న గొంతుతో నెమ్మదిగా చెబుతున్నాడు :

“ప్రియమైననోల్లా, ఇంకా ఇక్కడ ఎక్కువ కాలం భరించలేను. నాకా శక్తి లేకపోయింది. క్రీస్తు మొహంచూసి, స్వర్గంలోవున్న దేవుడి మొహం చూసి, యీ అక్కయ్యకు ఉత్తరం వ్రాయి. ఏదంటే అది అమ్మిగానీ ఆర్చిగానీ మనకు డబ్బు పంపించమని వ్రాయి. మనం ఇక్కణ్ణించి వెళ్లి పోదాం. ఓ భగవంతుడా ” అతను బాధతో ఇంకా మాట్లాడుతున్నాడు. “మాస్కోవంక ఒక్కసారి అలా తొంగిచూస్తే! నా తల్లి మాస్కో చూడగలిగితే : అదంతా కల్లో మాత్రమేనేమో !”

సాయంత్రమై, ఇంట్లో చీకటి వ్యాపించాక, ఒక్కమాటకూడా పెగలనంత భయంకరమై పోయింది. నాయనమ్మ ఎప్పటిమాదిరిగానే మండి పోతున్నది. నానపెట్టిన రొట్టి పెంకులు చీకుతూ గంటసేపుకూచుంది. మార్కాగిన్నెనిండా పాలుతీసు కొచ్చి బల్లమీద పెట్టింది. నాయనమ్మ వచ్చి నిదానంగా నిర్భీతిగా పాలు కూజాల్లోపోస్తూ, ఇవాళ, మేరీకన్య స్వర్గారోహణానికి ముందు, అందరూ ఉపవాసం గనుక పాలుఎవ్వరూ ముట్టుకోరుగదా అనీ, అన్నీ అలాగే మిగులుతాయిగదా అని సంకోషించింది. ఫ్యోక్లా బిడ్డకోసం మాత్రం కొద్దిగా సాసర్లో పోసింది. నాయనమ్మా, మార్కా కూజాలు కింది

పల్లె పట్టు

గదిలో పెట్టి రావటానికి వెళ్ళినప్పుడు, మోటార్కు హఠాత్తుగా ప్రాణంలేచి వచ్చింది. స్టప్ మిడినుంచి దిగి, బల్లదగ్గరికిపోయి, రొట్టెపెంకులు పెట్టినకొయ్య గిన్నెలో సాసర్లోంచి పాలుపోసి వచ్చి, మళ్ళీ స్టప్ మిడికెక్కి కూచుంది.

నాయనమ్మ తిరిగి వచ్చి తను నానపెట్టుకున్న రొట్టెలు నమలటం ప్రారంభించింది. శాషా మోటార్లు స్టప్ మిడికూచొని చూస్తున్నారు. ఉపవాసం నాడు తిండి తిన్నందువల్ల ఆమె నరకానికి పోతుందిగదా అని సంకోషిస్తున్నారు. ఇది వాళ్లకు హాయిగా అనిపించి, నిద్రపోదామని పడుకున్నారు. కన్నుకునుకక ముందు శాషా తుదితీర్పు మననం చేసుకుంటున్నది: కుమ్మరివాడి ఆవలో లాగా స్టప్ లో ఏదో మండుతున్నది. ఎద్దుకొమ్ముల్లాంటి కొమ్ములకో, నల్లటి శరీరంకో యమకింకరుడు చేతిలో ఒక పెద్ద కర్రపుచ్చుకుని, నాయనమ్మ బాతుల్ని పోలినట్టుగా, నాయనమ్మను మంటల్లోకి పోలుకొస్తున్నాడు.

౫

స్వర్గారోహణ మహోత్సవంలో, రాత్రిపూట క్రింది మైదానంలో ఆటలతో పాటలతో ఉల్లాస

పడుతున్న స్త్రీలు, పదిగంటలు దాటాక హఠాత్తుగా కేకలుపెడుతూ, అరుస్తూ, ఊరివైపుపరుగెత్తుకొస్తున్నారు దిగుడు ఎగువన మిట్టమీద కూర్చున్న వాళ్ళకు అసలు సంగతేమిటో మొదట్లో అర్థం కాలేదు.

“మంట ! మంట ! ఊరుముట్టుకుంది !” అని చావుతెంపుతో వేస్తున్న కేకలు కిందినించి వినిపిస్తున్నాయి.

మిట్టమీద కూచొని మైదానంవంక చూస్తున్న వాళ్ళు, ఒక్కసారిగా వెనుదిరిగి చూసేసరికి, పూరంతా మంటల్లో భయంకరంగా కనిపించింది. ఊరి చివర ఒక పూరి కొంపలోంచి ఏడడుగుల ఎత్తున మంటలేచి, సుడితిరిగి, జలయంత్రంలాగా చుట్టూ నిప్పులు విరజిమ్ముతున్నది. అంతలోనే, ఆ యింటి కప్పు అంతా ఉజ్జ్వలజ్వాలగా మారిపోయి, చిటచిటా మండిపోతున్నది.

ఈ క్షణానికి వెన్నెల మసకేసింది. ఊరంతటా వణకుతున్న ఎర్రటి వెలుగు వ్యాపించింది. నేల మీద నల్లటి నీడలు కదలాడుతున్నాయి. మంట వాసన తగులుతున్నది. మైదానంలోంచి పైకి పరుగెత్తుకొచ్చినవాళ్ళు మాట్లాడజాలనంత, ఎగశ్వాస దిగశ్వాసగా క్షంపించి పోతున్నారు. ఒకర్నొకరు

త్రోసుకొని, కింద పడిపోతున్నారు. అంత తీవ్ర
కాంతికి ఎన్నడూ అలవడివుండక పోవటాన, ఆ
కాంతిలో ఒకరినొకరు చూసి గుర్తించుకోలేక
పోతున్నారు. అదంతా భీతాహంగా వుంది.
మంటలమీదిగా పొగలోంచి పావురాలు ఎగిరిపోవ
టమూ, అంగడిలో ఇంకా మంటలుసంగతి తెలేని
వాళ్ళు ఏమీ జరగనట్టుగానే హఠాత్తుగా వాయింపు
కుంటూ పాడుకుంటూ వుండటమూ - మరీ భీభత్స
మనిపిస్తుంది.

“సెమ్యూన్ మామయిల్లు అంటుకుంది!”
అని ఎవరో బిగ్గరగా కఠోరంగా కేక వేశాడు.

మార్కా షళ్ళు పటపటలాడిస్తూ, చేతులు
తిప్పుకుంటూ, ఏడుస్తూ తన యింటివైపు పరుగెత్తు
తున్నది. కాని ఇంకా మంటలు ఊరి కాచివర,
చాలా దూరంగానే వున్నాయి. కేన్వాస్ బూట్లు
తొడుక్కొని నికోలామ్ ఇంట్లోనించి బయటికి
వచ్చాడు. చిన్న గొను తొడుక్కున్న పిల్లలంతా
ఏమిటోచక అటూఇటూ తచ్చాడుతున్నారు.
గ్రామంలోని పోలీసు ఇంటిదగ్గర ‘బూం-బూం’ అని
గంటమోగుతున్నది. ఆ నిరంతర ధ్వని గుండెల్లో
గుచ్చుకుని, మనుష్యుల్ని స్తంభింపజేసేటంత భయా
నకంగా, గాలిలో తేలిపోతున్నది. దైవ విగ్రహాలు

పట్టుకొని ముసలమ్మలు అక్కడక్కడా నిలబడి
వున్నారు. గొర్రెల్ని, ఆవుల్ని, దూడల్ని దొడ్ల
లోంచి వదిలేసి, వీధిలోకి తోలారు. పెట్టే, బేడా
... సాధ్యమైనవన్నీ ఇళ్లలోంచి బైటికి చేరవేస్తు
న్నారు. తక్కువ గుర్రాలన్నటినీ తన్నికరచినందుకు
వేరుగావుంచబడిన నల్లగుర్రాన్నికూడా వదిలేశారు.
సకిలిస్తూ, నేలమీద కాలుదువ్వుతూ, అది అప్పుడే
ఒకటి రెండుసార్లు వీధి ఆచివరినించి ఈ చివరకు
పరుగెత్తివచ్చి, ఒక బండి దగ్గర నిలబడి దాన్ని
వెనక కాళ్ళతో తన్నటం మొదలెట్టింది.

నదికవతల చర్చిగంటలు కొట్టుకుంటున్నాయి..

మండుతున్న ఇంటిదగ్గర అమితమైన వేడిగా
వుంది. ఆ వెలుతురులో నేలమీది ప్రతి గడ్డిపోచా
స్పష్టంగా కనపడుతున్నది: సెమ్యూక్ ఇంట్లోంచి
బైటికి చేరేసిన పెట్టెలో ఒకదానిమీద సెమ్యూస్
చొక్కా తొడుక్కొని టోపీ చెవులమీదికి
పడుతూ, పొడుగాటి ముక్కుతో కూర్చొని
వున్నాడు. అతని భార్య మొహం నేలకుపెట్టి స్పృహ
లేకుండా, నేలమీద పడి ఏడుస్తున్నది. పెద్ద గడ్డం
గల ఒక ఎనబై ఏళ్ల వృద్ధుడు, వామనమూర్తి
లాగా చేతిలో ఒక శ్లెటి మూటపట్టుకొని అక్కడ
అటూ ఇటూ బోడితలతో తిరుగుతున్నాడు. అతను

ఊరికి కొత్తవాడే కాని, ఇందులో అతనికేదో ప్రమేయం వుండివుంటుంది. ఆ బట్టతలమీద మంటలు సరిబిబిస్తున్నాయి. అనాది జాతివాడిలాగా నల్లగా నల్లటి వెంట్రుకలతో వున్న, గ్రామ మునసబు సెడెల్నికోవ్ గొడ్డలి తీసుకొని ఆ మండు తున్న ఇంటి దగ్గరకెళ్లి, కిటికీలన్నీ ఒక్క ఒక్కటే సరికేసాడు. తర్వాతావసారా నరకటం ప్రారంభించాడు.

“ఆడవాళ్ళు నీళ్ళు పట్టుకురండి! ఇంజన్ తీసుకురండి! కదలండి!” అని సెడెల్నికోవ్ కేకలేశాడు.

అప్పటిదాకా, అంగడిలో ఉల్లాసపడుతున్న రైతులు, ఇంజన్ లాక్కొస్తున్నారు. అంతా తాగి వున్నారు తూలుతూ పడిపోతున్నారు. అందరి కళ్లలోనూ కన్నీళ్ళూ, నిస్సహాయతా తొంగిచూస్తున్నాయి.

“ఆడవాళ్ళు నీళ్ళు తీసుకురండి! కదలండి! కదలండి!” అని తాగివున్న మునసబు మళ్ళీ అరిచాడు.

స్త్రీలూ పిల్లలూ కడవలు తీసుకొని, కొండ కింది ఊటబావికి పరుగెత్తి, నీళ్ళు తెచ్చి, ఇంజన్నో పోసి, మళ్ళీ కిందికి పరుగెత్తారు. వోల్టా, మార్బా, శామ్కా, మోట్కా— అంతా నీళ్ళు మోస్తున్నారు.

కొందరు స్త్రీలూ మగపిల్లలూ కలిసి, ఇంజనునించి నీళ్ళు పైకి కొడుతున్నారు. ఈ నీటిజల్లుకు 'ఇస్' మంటూ, ఆమండే ఇల్లు ఆవిర్లు క్రక్కుతున్నది. తలుపువంక, కిటికీలవంక, ఎట్లు నీళ్ళు కొట్టాలో చూపుతూ, ఆపవలసినప్పుడు గొట్టించివర వ్రేలు పెట్టి, ధారను ఆపుతూ, మునసబు సెడిల్నికోవ్ మంటల్ని ఆ రేపేందుకు దారి చూపుతున్నాడు.

“సెడిల్నికోవ్ మొనగాడు ! కొట్టండి ! నీళ్ళు కొట్టండి ! ” అని జనంలోంచి అంగీకార సూచకంగా కేకలు వినిపిస్తున్నాయి.

సెడిల్నికోవ్ మండుతున్న యిల్లకోకి దూకి, లోపలినుంచి కేకలు పెడుతున్నాడు :

“నీళ్ళు కొట్టండి ! యిలాంటి భయంకర సంఘటనలో కాస్త చెయ్యూసరా యివ్వండి ! ”

రైతులు 'నిశ్చేష్టులై మంటవంక చూస్తూ, చుట్టూ గుంపుకట్టి నిలబడ్డారు. ఏం చెయ్యాలో యెవరో తెలియదు. ఏం చెయ్యాలన్నా తోచదు. చుట్టూతా గడ్డివాములూ, పాకలూ ! కిర్యాక్, అతని తండ్రి ఆసిఫ్ - యిద్దరూకూడా, తాగిన మైకంతో, అక్కడే నిలబడివున్నారు తన సోమరి తనాన్ని సమర్థించుకోటానికన్నట్టుగా, క్రిందపడి ఏడుస్తున్న ఆవిడకో ఆసిఫ్ అన్నాడు :

పల్లె పట్టు

“ఎందుకమ్మా, అలా ఇదవుతావు! యిల్లు భీమా చేశారుగదా-యింకా బాధ దేనికి?”

సెమ్యూన్, ఒకరిని విడిస్తే ఒకరికి, అసలు నిప్పు ఎలా అంటుకుందో చెబుతూనే వున్నాడు.

“ఆ తెల్లటి మూటవేసుకు తిరుగుతున్నాడే ముసలివాడు-వాడు జెనరల్ ఝుకోవ్ ఇట్లొ పని చేస్తాడు. మా జెనరల్ గారి వంటవాడు. వాడి ఆత్మకు శాంతి కలగాలి, పాపం! అతను ఈ సాయం త్రమే వచ్చి, ‘ఈ రాత్రికి యిక్కడ వుండనివ్వండి! అని అడిగాడు. పోనీ గదా, ఏదో కలోగంజో తలాకాస్తా, అలాగే వుండమన్నాం. నా భార్య టీ కాచి, టీ గిన్నె యివతల పెట్టింది. అంతలో పొయిలోంచి రవ్వలు లేచి సూటిగా నడికొప్పు అంటుకుంది. మేము ఆయింటో. సగం కాలిపోయి నట్లయింది. పాపం, ఆ ముసలాడి టోపీ వుండి పోయిందికూడా. నిజంగా సిగ్గుచేటు.

పోలీసు యింటిదగ్గర గంట యింకా “బూం-బూం” అని యింకా మ్రోగుతూనే వుంది; చర్చి గంటలు యింకా కొట్టుకుంటూనే వున్నాయి. ఆ కాంతిలో మొహమంతా కెంపెక్కి, ఊపిరిలేకుండా, వోల్గా, ఆ పోతున్న ఎర్రటి గొర్రెలనూ, పైస పొగలో ఎగురుతున్న నిప్పు కణికల్లాంటి పావురా

లనూ భయానకంగా చూస్తూ, ఆ స్లోపులో క్రిందికి పైకి నీళ్లు మోస్తూ పరుగెత్తుతున్నది. ఆ గంటల మోత - తన హృదయంలో కంటకప్రాయంగా గుచ్చుకున్నట్టూ, ఈ మంటలు ఎప్పటికీ ఆరిపోవన్నట్టూ, శాపా బ్రతుకు పూర్తిఅయిపోయినట్టూ - ఆమెకేదో లోలోపల అనిపిస్తున్నది. ఆ యింటి కప్పు మండిపోతూ ఒక్కసారి ఫెళఫెళా విరుచుకు క్రిందపడిపోయినప్పుడు, ఇక ఊరంతా తగలబడి తీరుతుందనే ఆలోచన వచ్చి, ఆమె స్తంభించిపోయింది. మరి నీళ్లు మోయలేకపోయింది. బొక్కెనలు ప్రక్కన పెట్టుకొని, ఆ స్లోవ్ అంచుమీద అలా కూలబడింది. ఆమెకు దిగువనా చుట్టూ - స్త్రీలంతా, శవం దగ్గరలాగా, ఏడుస్తూ కూర్చున్నారు.

అప్పుడు, నది అవతలివూరినుంచి, రెండు బళ్ళ మీద ప్లేట్ - ఇంజన్ తీసుకొని కొంతమంది మనుషులు వచ్చారు. చొక్కాకు బొత్తాములు లేని ఒక విద్యార్థి యువకుడు గుర్రంమీద వచ్చాడు. ముందు, గొడ్డలాడిన మోత వినిపించింది. తర్వాత, మండుతున్న ఇంటి గోడకు నిచ్చెనవేసి, ఐదుగురు మనుష్యులు గబగబా పైకెక్కిపోయారు. ఏరబారిన మొగంకో ఒక విద్యార్థి, మంటలార్పటంలో ఆరితేరిన వాడి ధోరణిలో గంభీరంగా గట్టిగా ఉత్త

రువు లిస్తూ వాళ్ళను నడుపుతున్నాడు. తడవకొక
దూలం చొప్పున వాళ్ళు ఇంటికప్పంతా ఒక్క
క్షణంలో కూల్చిపారేశారు. గుర్రాల పాకనూ, ఇంటి
దడినీ దూరంగా లాగిపారేసి, ఆ దగ్గిరలోవున్న గడ్డి
వామినికూడా దూరానికి తరలించారు.

“వాళ్ళు వస్తువులు నాశనం చెయ్యకుండా
చూడండి ! ” అని జనంలోంచి ఎవరో అరుస్తున్నారు.

ఈ కొత్త వాళ్ళు పనిముట్లు పాడుచెయ్య
కుండా కాపాడటానికన్నట్టుగా, కిర్యాక్ దృఢ
సంకల్పంతో ఇంటి దగ్గిరి కెళ్లాడు. కాని, అందులో
ఒకడు కిర్యాక్ ను మెడమీద కొట్టి, వెనక్కు నెట్టే
శాడు. జనం ఒక్కసారి గొల్లన నవ్వారు. ఆ
కొత్తవాడు కిర్యాక్ ను మళ్ళీ కొట్టటంతో, అతను
కిందపడిపోయి, కాళ్ళా చేతులా ప్రాకుతూ జనంలో
వచ్చి పడ్డాడు.

టోపీలు పెట్టుకున్న ఇద్దరు చక్కని యువతులు
బహుశః ఆ విద్యార్థి చెల్లిళ్ళు గాబోలు, నది అవ
తలినుంచి వచ్చారు. మంటవంక చూస్తూ, వాళ్ళు
దూరంగా నిలబడ్డారు. మంటల్లోంచి కూల్చివేసిన
దూలాలు మండటం మానేసి, పొగలు గ్రక్కు
తున్నాయి. నీటిగొట్టం పట్టుకొని మంటలమీదికి
నీళ్ళు చిమ్మిస్తున్న విద్యార్థి, ముందు ఆ ప్రవా

హాన్ని దూలాలవైపు త్రిప్పాడు. అవి ఆరిపోయాక
నీళ్ళుకొడుతున్న రైతులమీదికీ, స్త్రీలమీదికీ
త్రిప్పాడు.

“జార్జెస్ ! జార్జెస్ !” అని ఆ యిద్దరూ యువ
కులూ అతన్ని ఆదర్శంగా మందలించారు.

మంటలారిపోయాయి. అంతా ఇళ్లకు మరలి
పోతున్నారు.

అప్పటిదాకా తూరుపురేకలు తెల్లవారు
ఉన్నాయనిగానీ, అందరి మొహాలూ నల్లబడి శరీ
రాలు తెలుపెక్కాయనిగానీ - ఎవ్వరికీ తెలీనే
కెలీదు. అసలు మామూలుగా తుదిచుక్కలు
క్రమంకేటప్పడు అందరూ అలాగేవుంటారు. గుంపులు
చీలిపోతూ, జెనరల్ ఝుకోవ్ వంటవాణ్ణి గురించి,
వాడి కాలిపోయిన టోపీని గురించి హాస్యాలాడు
కుంటూ నవ్వుకుంటున్నారు. వాళ్లు అప్పుడే ఈ అగ్ని
ప్రమాదాన్ని అపహాస్యం క్రిందికి దించే ధోరణిలో
పడ్డారు. అంతేకాక, అప్పుడే ఆరిపోయిందేమా అని
విచారపడుతున్నట్టుకూడా కనిపిస్తున్నారు.

“మీరు మంటలార్పటంలో సమర్థులు ! మీరు
మాస్కోలో వుండవలసింది : అక్కడ ప్రతిరోజూ
మాకు ఏదో ఒక అగ్నిప్రమాదం వుండనేవుంటుంది.”
అంది విద్యార్థిగో నోల్లా.

ప ల్లె ప ట్టు

“మీరు మాస్కానుంచి ఎందుకొచ్చారు?”
అని అడిగింది ఆయువతుల్లో ఒకామె.

“ఔనమ్మా; వచ్చాం. నాభ రకు స్లావ్యాన్స్కి
బజారులోపని.” అని చెప్పి, చలికో తనకు కరుచుకు
పోయిన శాషాను చూపుతూ చెప్పింది: ఇది నా
కూతురు. ఇదికూడా మాస్కాలోనే పుట్టి పెరి
గింది.”

ఆయువతులిద్దరూ విద్యార్థికి ఫ్రెంచిభాషలో
ఏమో చెప్పారు. తర్వాత అతను ఒక పావలా తీసి
శాషా చేతులో పెట్టాడు.

ఇది చూసే సరికి ముసలి ఆసిప్ మొహాన ఒక
ఆశాకిరణం మెరిసింది.

“ఇంత వేగం ఆరిపోయినందుకు మనం
ముఖ్యంగా దేవుణ్ణి అభినందించాలి. గాలి అంత
తీవ్రంగా లేదుగాని, అయ్యూ, లేకపోతే మేమందరం
కూడా ఎప్పుడో దగ్ధమై పోయేవాళ్లం. అంతా
మీదయ...దయగల ప్రభువులు...” అని విద్యార్థి
ర్థిసి అభినందిస్తూ ఆసిప్, అంతలో డ్యుత్తిక పెట్టి
అడిగాడు: “దేదయం ఎంత చలిగావుందో...కాస్త
నెచ్చదనం కోసం ఏదన్నా... మీపేరు చెప్పుకొని
ప్రభువుల ఆరోగ్యం కోసం ఒక అరబుడ్డి...”

కాని, విద్యార్థి అతని కేమీ ఇవ్వలేదు. తర్వాత వృద్ధుడు గొంతు సవరించుకుంటూ, ఇంటి ముఖం పట్టాడు. నోల్లా స్లోపు అంచున నించొని నదిదాటి పోతున్న రెండుబళ్లనూ, మైదానంలో నడుస్తున్న ఆపెద్దమనుష్యులనూ చూస్తున్నది. వాళ్ల కోసం నది అవతల వేరే ఒక బండి కనిపెట్టుకుని వుంది. అటు తర్వాత నోల్లా భర్త దగ్గరికి పోయి ఉత్సాహంతో చెప్పటం ప్రారంభించింది :

“ఎంత మంచివాళ్లని! చక్కని వాళ్ళుకూడా! ఆయువతులు నిజంగా దేవతల్లాగా వున్నారు!”

“వాళ్ళ మొహాలు మండిపోను!” అన్నది నిద్రమత్తుతో, పట్టరాని ద్వేషం కక్కుతూ ఘోషం.

౬

జీవితమే దుర్భరంగా అనిపించి, - మార్కా, చచ్చిపోవాలని తరచుగా కోరుకునేది. ఘోషా మనస్తత్వం ఇందుకు పూర్తిగా విరుద్ధమైంది. ఆమెకు ఈ జీవితంలో ప్రతిదీ - ఈ దరిద్రం, ఈ మురికి, ఈ ఎడా తెరిపీలేని తిట్లూ - అన్నీ ఇష్టంగానే వుండేవి. ఇంట్లో ఏదిపెడితే అది తిని, ఎక్కడపడితే అక్కడ, చేతికేదిచిక్కితే దానిమీద పడుకొని నిద్రపోయేది.

ఇంట్లోంచి మురికినీళ్ళు తెచ్చి, గడపలోనుంచి వసారాలోకి దిమ్మరించి, మళ్ళీ ఆ బురదలోంచే దిసి కాళ్ళతో నడిచి పోతుండేది. వోల్గా, నికోలామ్ లను చూసిననాటినుంచే వాళ్ళను ద్వేషించటం మొదలు పెట్టింది. వాళ్ళు ఈ జీవితానికి అనుగుణంగా లేకపోవటమే అందుకు కారణం.

“మాస్కో పెద్దమనుషులు! ఇక్కడ ఏమాత్రం తింటారో చూస్తానుగదా! చూస్తాను!” అని ఎక్కడ లేని కావేషం తెచ్చుకుని అనేది.

సెప్టెంబరు మొదట్లో, ఒకనాటి ఉదయం ఫ్యాక్టా కావిజేసుకొని దిగువ మైదానంలోని బావి కెళ్ళి రెండు కుండలనిండా నీళ్ళుపట్టుకొచ్చింది. ఆ చలిలో ఆమె గులాబీరంగులూ, చక్కగా, బలిష్ఠంగా వుంది. అప్పటికి మార్కా వోల్గాలు టేబిల్ దగ్గర కూర్చొని టీ త్రాగుతున్నారు.

“మీకేం, టీ త్రాగండి!” అని ఎత్తిపొడుస్తూ కుండలు క్రిందికి దించి, “దొరసానులు! వాళ్ళకు ప్రతిరోజూ టీ త్రాగటం అలవాటైంది. టీ త్రాగి, త్రాగి మీకడుపులుబిప్పోకుండా చూసుకోండమా!” అని వోల్గావంక ద్వేషంతో చూస్తూ, దానికేం, మాస్కోలో తెగబలిసి వచ్చింది. అంతా పంది కొవ్వ!” అంది.

కావడిబద్ధ విసరి, వోల్గా బుజానికి తగిలేట్టు
కొట్టింది. ఆతోడికోడల్ని దరూ పవిత్రమైన ఋషుల్ని
తలచుకోటం తప్పితే, మరేమీ చెయ్యలేక
పోయారు.

తరువాత ఇంట్లోకి వినపడేటంత బిగ్గరగా
తిట్టుకుంటూ ఫ్యోక్లాగుడ్డ లతుక్కుంటానికి నది
దగ్గరకెళ్ళింది.

పగలు గడచిపోయింది. ఆ చలికాలపు
సాయంత్రం ఎంతకీ గడవకుండా దీర్ఘంగా వుంది.
ఇంట్లో మార్యానోల్గాలు సిల్కుదారం తీస్తున్నారు.
ఫ్యోక్లామాత్రం నదిదాటి, అనతలికి వెళ్ళిపోయింది.
ప్రక్కనున్న ఫ్యాక్టరీనుంచి సిల్కు తెచ్చుకుని ఇంటి
ల్లి పాదీ పనిచేస్తారు. కాని వచ్చే ఆదాయంమాత్రం
అల్పమే - వారానికో గూపాయి డబ్బులు వస్తాయి.

“యజమానుల కింద పనిచెయ్యటం ఎప్పటికీ
సుఖమే. పనీ, తిండి, నిద్రా - ఒక క్రమంలో
అమిరేవి. ప్రతిరోజూ రొండు పూటలా పులుసూ
పచ్చడి వుంటాయి. కడుపు పట్టినంత తినొచ్చు.
అంతేకాక, జీవితం ఇంకా ఖచ్చితంగా వుంటుంది
కూడా. ఎవడి స్థానం ఏమిటో వాడికి తెలుస్తుంది.”
అన్నాడు దారం తీస్తూ, వృద్ధుడు ఆసిప్.

ప్రొద్దుగూకింది. ఇంట్లో ఒక్కటే దీపం. పొగ
 చూరి గుడ్డి వెలుతురిస్తున్నది. ఎవరన్నా దీపానికి
 అడ్డం నిలబడి, పెద్ద నీడ కిటికీమీద పడ్డప్పుడు
 కిటికీలోంచి లోపలికివచ్చే వెన్నెల స్పష్ట
 ముగా కనపడుతున్నది. బానిసత్వంనుంచి విముక్తి
 పొందక పూర్వం ఈ ప్రాంతంలో ప్రజలెలా
 జీవిం చే వారో ముసలి ఆసిఫ్ చెబుతు
 న్నాడు. ఇప్పుడు దరిద్రంలో యింతభయంకరంగా
 వున్న జీవితం అప్పుడెలావుండేదో, రేచుకుక్కలనూ,
 వేటకుక్కలనూ తీసుకొని గుర్రాలమీద ఎలా
 వేటకు నెళ్లేవారో, చిన్న చిన్న పనుల్లో కుదిరిన
 రైతులకుకూడా ఎలా వోడ్కా దొరికేదో, వేటలో
 దొరికిన పక్షుల్ని మాస్కో . యజమానులకోసం
 ఎలా బళ్ళమీద నోలేవారో, బానిసల్లో చెడ్డ
 వారిని కర్రలతో బాది, టీవర్. ఎస్టేట్ కు ఎలా పంపే
 వారో, మంచివాళ్ళకు ఎలా బహుమతు లిచ్చే
 వారో అన్నీ చెప్పుకొచ్చాడు ముసలమ్మకు
 కూడాని చెప్పటా కేదో వుంది. ఆ మె కు
 ప్రతి విషయమూ పూర్తిగా జ్ఞాపకమే. ఆమె తన
 యజమానురాలిని గురించి చెబుతున్నది. ఆమె
 మంచిది. దైవభీతి కలది. ఆమె భర్త తాగుబోతు,
 వట్టి తిరుగుబోతుకూడా. ఆమె కూతుళ్ళందరూ

అలాంటి పాపిష్టి పెళ్ళిళ్లే చేసుకున్నారు. ఒకావిడ ఒక తాగుబోతును, మరొకావిడ ఒక మామూలు మనిషినీ, పెళ్ళి చేసుకున్నారు. మూడో ఆవిడ ఎవడి యోనో లేచిపోయింది. (అప్పటికి మన ముసలమ్మ వయసులోనే వుంది. ఆ అమ్మాయి లేచిపోవడానికి తోడ్పడిందికూడా.) చివరకు వాళ్ళు ముగ్గురూ దుఃఖంతో త్వరలోనే చనిపోయారు. వాళ్ళ తల్లి కూడా అదేపని చేసింది. యిదంతా దృష్టికే తెచ్చుకుని ముసలమ్మ కంటనీరు పెట్టింది.

ఇంతలో హఠాత్తుగా ఎనరో తలుపు తట్టటంతో, అంతా ఒకసారి కదిలారు.

“ఆసిచే మామూ! నన్నీ రాత్రికి ఇక్కడ ఉండనివ్వు!” అంటూ ఆ బట్టతల వృద్ధుడు, జనరల్ యుకోవ్ వంటమనిషి, సిన్నటిమంటల్లో టోప్టీ కాలిపోయినవాడే, లోపలికి ప్రవేశించాడు. అతను కూడా, వాళ్ళ సంభాషణ వింటూ, కూర్చున్నాడు. తర్వాత అతనుకూడా గుర్తుకు తెచ్చుకొని కథలు చెప్పటం ప్రారంభించాడు. నికోలాయ్ స్టవ్మీద కూర్చొని కాళ్ళు క్రిందవేలాడేసుకుని, అన్నీ వింటూ, ఆ రోజుల్లో పెద్దమనుషుల ఏషనంటకాలు ఎలా తయారుచేసేవారో అడిగి తెలుసుకుంటున్నాడు ఛాప్సను గురించి, కట్ లెట్సను గురించి, రకరకాల.

పల్లె పట్టు

పులుసును గురించి, కూరలను గురించి వాళ్ళు చెప్పుకున్నారు. ఇప్పుడు ఆచారంలో లేని పూర్వకాలపు కూరలూ పిండివంటలూ వారికి బాగా జ్ఞాపకం. పేరుపేరా ప్రతిదీ వర్ణిస్తున్నారు. మాట వరసకు - ఎద్దు కళ్ళతో తయారుచేసే 'పొద్దుటిమేల్కొల్లు' అనేదే వుందనుకోండి.

“ఇప్పటి మోస్తరు కట్లెట్స్ చేసేవారా మీరు?” నికోలాయ్ అడిగాడు:

“లేదు.”

“ఓహో! భలేవంటవాళ్ళు!” అన్నాడు నిరసనగా నికోలాయ్.

చిన్నపిల్లలు స్టవ్ మీద కూర్చోనీ పడుకొనీ రెప్పవాల్చుకుండా కథలు చెప్పేవాళ్ళవంక చూస్తున్నారు. మేఘాల్లో దేవతల్లాగా, ఆ స్టవ్ మీద, పిల్లలు చాలామంది వున్నట్టున్నారు. వాళ్ళకు కథలంటే ఇష్టం. ఆయా సన్నివేశాల్లో నిట్టూరుస్తూ, నిర్ఘాంతపోతూ, వెలవెలపోతూ వాళ్ళ కథలు పింటున్నారు. మరీ నాయనమ్మ చెప్పే కథలు బాగున్నాయి. ఆమె చేబుతున్నంతసేపూ ఊపిరైనా తీసుకోకుండా, కదలితే ఏమాటపోతుందో అన్నంత భయంతో, శ్రద్ధగా విన్నారు.

కథలైనాక పిల్లలు నిశ్శబ్దంగా నిద్రకొరిగారు. పెద్దవాళ్ళు తమ పాతజ్ఞాపకాలన్నీ పైకి వచ్చి, సంచలిస్తూ, 'యావనం' వుండటం ఎంత అదృష్టం' అనుకుంటున్నారు. యావనం ఎట్లాంటిదైనప్పటికీ, ఆ ఉల్లాసం, ఆ ఆనందం, ఆ ఆర్ద్రత తప్పితే వాళ్ళకు మరేమీ జ్ఞాపకం లేదు. ఇక చావును గురించి ఆలోచించారు. ఎక్కువ దూరంలో లేని ఈమృత్యువు ఎంత భయంకరమైంది. దీన్ని గురించి తలచుకోకపోవటమే మంచిది! ఇంతలో ఆ గుడ్డి దీపం కొండెక్కింది. ఇంట్లో చీకటి, వెన్నెట్లో మెరుస్తున్న రెండు కిటికీలూ, ఆ నిశ్శబ్దం, కిర్రుమంటున్న ఉయ్యాల - అన్నీ కలిసి ఎందువల్లనో వాళ్ళ ఆలోచనలన్నిటినీ ఆపివేశాయి. తమ జీవితాలు ముగిశాయనీ, ఇక వాటిని మళ్ళీ పొందటం సాధ్యం కాదనీ మాత్రమే అనుకుని పడుకున్నారు.

మనం కళ్ళు మూసుకొని, మైకంలో పడి పోతామనుకో. అంతలో హఠాత్తుగా ఎవరో వచ్చి బుజంతట్టి నట్లవుతుంది. వాడి శ్వాస మనదవడ మీద తగులుతున్నట్లుంటుంది. వెంటనే నిద్రంతా పోయి, రక్తప్రసారం ఆగినట్లుగా శరీరమంతా కొయ్యబారుతుంది. మృత్యువును గూర్చిన ఆలోచనలు మనస్సు నిండా అలముకుంటాయి. తర్వాత

పల్లె పట్టు

అదంతా వట్టిదే అని తెలుసుకొని, రెండోనైపుకు
లిరిగి పడుకుంటాము. అప్పుడు చావుమాట మరచి
పోతాము. కాని, ఆకలి, తిండి, ధనం పెరుగుదల
మొదలైన అనేక అల్పవిషయాలు మనస్సు సెండా
పరుగెడుతుంటాయి. అంతలో మళ్ళీ జ్ఞాపకం
వస్తుంది - మనజీవితం ముగిసిందనీ, లిరిగి రైచ్చుకునే
దారి లేదనీ...

“ఓ భగవంతుడా!” అని నిట్టూర్చాడు ముసలి
నటవాడు.

ఎవరో నెమ్మదిగా, చాలా నెమ్మదిగా కిటికీ
తట్టారు. శ్యామలమే లిరిగి వచ్చివుంటుంది. కోల్గా
నిద్రలేచి, ఆవులిస్తూ లోలోపల ఏదో దైవప్రార్థన
చదువుకుంటూ వచ్చి తలుపు తాళంతీసి గడియ
తీసింది. కాని ఎవ్వరూ లోపలికి రాలేదు. గాలి
విసురుకు తలుపు అలా కొట్టుకొని వుంటుందనిపిం
చింది. అకస్మాత్తుగా మేఘాలు వూలిగి, చంద్ర
కాంతి గడపలో స్పష్టంగా ప్రకాశిస్తున్నది ఆ వాకి
ల్లోంచి ప్రశాంతంగా నిర్జనంగా వున్న వీధి, ఆకా
శంలో తేలియాడుతున్న చందమామా కనిపిస్తు
న్నాడు.

“ఎవరక్కడ?” కోల్గా ప్రశ్నించింది.

“నేనే, నేనేలే!” అని జవాబు వచ్చింది.

తలుపు ప్రక్కన, గోడకు కరచుకుని, దిస మొలతో ఫోక్స్ నిలబడివుంది. ఆమె చలికి వడ నడ వణికిపోతున్నది. ఇటు కరుచుకుపోతున్నాయి. ఆ కాంతివంతమైన నెన్నెట్లో ఆమె తెల్లగానూ, వింతగానూ, అందంగాకూడా కనబడుతున్నది. వెన్నెల నిండుకాంతిలో ఆమెమీద పడుతున్నది ఆ నల్లటి కనుబొమలూ, వయసులో గట్టిగా వున్న ఆరోమ్ములూ అతి స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

“ఆరాడీలు నా గుడ్డలు ఊడదీసి, నన్ను ఇలా తరిమేశారు నాఖర్మ - ఇలా దిసమొలతో ఇంటికి రావలసివచ్చింది. ఏదన్నా కాస్తకట్టు కోటానికి తెచ్చిపెట్టు.” అని నెమ్మదిగా గొణిగినట్టు చెప్పింది.

వోల్గా, తానుకూడా వణికిపోతూ, మృదువు గానే అంది : “పోనీ, లోపలికిరా, ముందు !”

“ఆ ముసలివాళ్ళు చూడటం నాకిష్టంలేదు.” అన్నది ఫోక్స్.

నిజానికి అప్పటికే నాయనమ్మ కదులుతూ, ఏదో గొణుక్కుంటున్నది. “ఎవరక్కడ?” అని ముసలాయన అడగనుకూడా అడిగాడు. వోల్గా లోపలికెళ్ళి, తనదుస్తులే తీసుకొచ్చి, ఫోక్స్ కు తొడిగింది నిశ్శబ్దంగా తలుపులేసి, లోపలికి వెళ్ళిపోదామని చూస్తూ, నిదానంగా గడపలోకి అడుగుపెట్టారు.

ఎవరై వుంటారో వూహించి నాయనమ్మ సణుగుతున్నది. “ఓసి గాలిముండా, నువ్వులే? నిశాచరురాలివి, నిన్ను ఏదయ్యమన్నా ఎత్తుకు పోకుండా వచ్చిందేమే!”

ఘోక్లాకుగుడ్డ కప్పుతూ, “ఫరవాలేదు, చెల్లీ పద!” అని నెమ్మదిగా చెబుతూ నోల్గా ఆమెను లోపలికి తీసుకుపోయింది.

మళ్ళీ అంతలో అంతా నిశ్శబ్దమైపోయింది. కాని వాళ్ళకెప్పుడూ సరీగ్గా నిద్రపట్టదు. ఏదో ఒక రోగంఘోనో, నొప్పిఘోనో ఎప్పుడూ ఎవరోఒకరు నిద్రలేస్తూనే వుంటారు. ముసలాయనకు వెన్ను పోటు, నాయనమ్మకు అసూయ ఆదుర్దా, మార్కాకు భయం, పిల్లలకు గజ్జీ ఆకలీ - ఇలాతలా ఒకటి. ఇప్పుడుకూడా వాళ్ళనిద్ర అలాగే విశ్రాంతి ఎర కుండా వుంది. ఇటునుంచి అటు పొర్లుతున్నారు. నిద్రలోనే ఏమేమో మాట్లాడుకుంటున్నారు. అప్పు డప్పుడు లేచి నీళ్లుతాగి పడుకుంటున్నారు.

అకస్మాత్తుగా ఘోక్లాకు పెద్దపెట్టున ఏడుపొచ్చేసింది; కాని తనను అదమాయించుకుని, నిద్రపట్టిం దాకా లోలోపలే వెక్కుతూ పడుకుంది. అప్పు డప్పుడు నది అవతలినుంచి గంటలు విసిపిస్తున్నాయి.

ఇక్కడి గడియారం విపరీతంగా మొదట ఐదుకొట్టి, తర్వాత మూడు గంటలుకొట్టింది.

“ఓయి భగవంతుడా!” అంటూ నిద్రలేస్తూ నిట్టూర్చాడు వంటవాడు.

కిటికీలవంకచూస్తే, ఇంకా చంద్రుడే ప్రకాశిస్తున్నాడో, లేక తెల్లవారిందో చెప్పటం కష్టంగా వుంది. మార్కా లేచి బయటికి వెళ్ళింది. ఆమె ఆవుల దగ్గర పాలుతీస్తున్న ‘జంమ్ జంమ్’ ధ్వనులు విని పిస్తున్నాయి. ‘కదలకుండా నుంచో!’ అని అవుల్ని గదమాయించటం కూడా వినిపిస్తున్నది. నాయనమ్మకూడా బైటికి పోయింది. ఇంట్లో ఇంకా చీకటిగానే వున్నా, అన్ని వస్తువులూ స్పష్టంగా కనపడుతున్నాయి.

తెల్ల వార్లూ నిద్రపట్టని సికోలాయ్ స్లవ్ మీది నించి క్రిందికిదిగి పెట్టెలోంచి కొటుతీసి తొడుక్కొని, దాని అంచులు గోళ్ళతో సరిచేసి - ఒక్క చిరు నవ్వు నవ్వుకున్నాడు. తర్వాత దాన్ని జాగ్రత్తగా విప్పి, పెట్టెలోపెట్టి, పోయి స్లవ్ మీద మళ్ళీ పడుకున్నాడు.

మార్కా లోపలికి వచ్చి స్లవ్ ముట్టిస్తున్నది. ఆమె ఇంకా నిద్రమైకంలోనే వుంది; ఆమె కాళ్ళు తేలిపోతున్నట్లున్నాయి. ఆమె కలవరిస్తున్న దేమో!

ప లై ప ట్టు

లేక, బహుశా రాత్రికథలు మనస్సులో మోదలు
తున్నాయేమో ! గాని, స్టవ్ ముందు స విలాసంగా
కూర్చొని -

“కాదు, స్వాతంత్ర్యం మంచిది!” అంటున్నది.

2

‘యజమాని’ ఊళ్లో దిగాడు. జిల్లా పోలీసు
ఇన్స్పెక్టరును, వాళ్ళు యజమాని అని పిలుస్తారు.
ఆయన ఎప్పుడు వచ్చేదీ, ఎందుకోసం వచ్చేదీ -
ఊళ్లో ఒకవారం రోజులు ముందుగానే తెలుస్తుంది.
యుకోనోలో మొత్తం ఉన్న కుటుంబాలు నలభైయే
అయినా, రెండువేల రూపాయలదాకా పన్నులు
బాకీ పడ్డారు.

పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు అంగడిలో ఆగి, రెండు
గ్లాసులు టీ త్రాగి, కాలినడకన మునసబుగారింటికి
వెళ్లాడు. అక్కడ పన్నులు చెల్లించని రైతులంతా
అతని రాకకోసం నిరీక్షిస్తున్నారు. మునసబు సెడెల్ని
కోవ్ ముప్పయ్యేళ్ల యువకుడే అయినప్పటికీ చాలా
ఖచ్చితంగా వుండేవాడు; తానుకూడా పేదవాడే
అయినప్పటికీ, తానుకూడా అందరిలాగా పన్ను లెగ
బెడుతున్నప్పటికీ, ఎల్లప్పుడూ అధికారుల పక్షం

మాట్లాడుతుండేవాడు. ' బహుశః అతను తాను గ్రామాధికారి పదవిలో వున్నందుకు గర్వించేవాడు; అతనికి అధికార వ్యామోహంకూడా వుంది. తన అధికారాన్ని ఎప్పుడూ క్రొర్యంద్వారానే వెలిబుచ్చేవాడు. కాని, గ్రామపంచాయితీలో మాత్రం భయంలో వంగిపోయేవాడు. అయితే అప్పుడప్పుడు వీధిలోనో అంగడిదగ్గిరో ఒక తాగినవాణ్ణి పట్టుకొని, పెడరెక్కలు విరిచికట్టి, జెయిల్లో పెట్టేవాడు. ఒక సారి ఆసిప్ కు బదులు, నాయనమ్మ పంచాయితీ మీటింగుకు వెళ్లి, అక్కడ తిట్టటం మొదలెట్టినందుకు, ఆమెను ఆకెస్తుచేసి ఒక వగలూ ఒక రాత్రీ జెయిల్లో పెట్టాడుకూడా. అతను ఎన్నడూ పట్టణంలో వుండలేదు; ఒక్క పుస్తకం చదివిన పాపాన పోలేదు. కాని ఎలాగో ఎక్కడినుంచో, కొన్ని నాగరిక ధోరణులు సంగ్రహించాడు. సంభాషణల్లో మాటిమాటికీ ఆ పుస్తకాలమాటలే వల్లించేవాడు. అతను చెప్పేదేమిటో ఎప్పుడూ అర్థం కాకపోయినా, అందుకే అతన్ని రైతులంతా గౌరవించేవారు.

ఆసిప్, మునసబుగారింటికి, తన శిస్తు పుస్తకం తీసుకువచ్చేసరికి, ఇన్నెప్టరు - సన్నటి ముసలి అతను, బూడిదరంగు చొక్కా తొడుక్కొని, ప్రక్క మీసాలతో - మూలన టేబిల్ దగ్గర

కూర్చొని ఏదో వ్రాసుకుంటున్నాడు. ఇల్లు శుభ్రంగా వుంది. పత్రికల్లో కత్తిరించిన బొమ్మలతో గోడలు కళకళలాడుతున్నాయి. దేవతా విగ్రహాల మూలన బల్గేరియా యువరాజు బాటెన్ బర్గ్ చిత్రం వుంది. టేబిల్ ప్రక్కన చేతులుకట్టుకొని సెడల్ని కోవ్ నిలబడి వున్నాడు.

ఆసిప్ నంతు రాగానే, సెడల్ని కోవ్ చెప్పాడు: “ఇతను నూట తొంభై రూపాయ లివ్వాలయ్యా! పండగకు పూర్వం ఒక్క రూపాయి చెల్లించాడు. మళ్ళీ ఆతర్వాత దమ్మిడికూడా కట్టలేదు ”

“ఏమిటి తమ్ముడూ ఇదంతా ?” ఇన్స్పెక్టర్ ఆసిప్ వంక చూసి, ప్రశ్నించాడు.

ఆందోళన పడుతూ ఆసిప్ చెప్పకోటం ప్రారంభించాడు: “దయచూపాలి దొరా! నన్ను కరుణించి, ఒక్కమాట వినండి. అయ్యా! నిరుడు లుటోరెట్జ్ నుంచి వచ్చిన యజమాని చెప్పడయ్యా ... నీ దగ్గర గడ్డి వుందిగదా ... నాకు అమ్మేసేయ్ ! అన్నాడండీ ... ఏం, ఎందుకమ్మకూడదు? సరే నన్నా నయ్యా...నా దగ్గర అమ్మకానికి వంద మోపులు గడ్డి వుందయ్యా...ఆ నీటి అంచున మైదానంలో మా ఆడవాళ్ళు కోసుకొచ్చినగడ్డి...

సరేనని బేరం కుమర్చుకున్నామండి. అంతవరకూ సజావుగానే జరిగిపో యిందయ్యా.....”

తర్వాత మునసబుమీద నేరంమోపి, సాక్ష్యం చెప్పమన్నట్లుగా చుట్టూవున్న రైతులవంక చూస్తున్నాడు. అతని మొహం ఎర్రబారి చెమటపట్టింది. కళ్ళలో తీవ్రతా, కోపం కనిపిస్తున్నాయి.

“ఇదంతా నువ్వు ఎందుకు చెబుతున్నావో నాకు తెలీటంలేదు. నేను అడుగుతున్నది ఏమిటంటే - నువ్వు ఇంతవరకూ బకాయా ఎందుకు కట్టలేదని అడుగుతున్నాను. మీరు-ప్రతిఒక్కరూ-పన్నులు కట్టరు, ఇక మీఅందరికోసం నేనా జవాబు చెప్పుకోవలసింది?” అన్నాడు ఇన్స్పెక్టరు.

“నేను కట్టలేకపోయానయ్యా.”

“ఈ మాటలవల్ల ఏమీ లాభంలేదండీ ! ఒక్క- చికిల్కాయేచే కుటుంబంవాళ్ళంటే నిజంగా దరిద్రులు. తక్కిన వాళ్ళందరి సంగతీ విచారించండి. అసలు మూలకారణంవేరే...వోడ్కాలో వుందండి. అంతా అరాజకపుగుపు ఒక్క-ళ్ళకీ జ్ఞానంలేదు.” అన్నాడు మునసబు.

ఇన్స్పెక్టర్ రేదో వ్రాసుకున్నాడు. తర్వాత మునసబువంక చూసి ప్రశాంతంగా, మంచినీళ్ళు

పల్లె పట్టు

తెచ్చి పెట్టమన్నంత తొణకకుండా, “బైటికి వెళ్ళి పొ”మన్నాడు.

తర్వాత, త్వరలోనే ఆయన బయలుదేరి, దగ్గుకుంటూ, ఆ చౌకపాకు గుర్రపుబండి ఎక్కుతున్నప్పుడు, అతని సన్నటి పొడుగాటి వెన్నయొక్క నైఖరి చూస్తే, అతనిక ఆసిప్ గానీ, మునసబుగానీ, ఝుకోవో బకాయాలుగానీ దృష్టిలో వున్నట్టేలేదు; తన సొంత వ్యవహారాల్లో ఆగోచించుకుంటున్నట్లున్నాడు.

ఆయన అలా వెళ్లిపోయాడో లేదో, అప్పుడే చికిల్కయేన్ ఇంటినుంచీ మునసబు టీ గిన్నె జప్తు చేసుకుని ఎత్తుకు వోతున్నాడు. నాయనమ్మ అతని వెంటపడి, ఊపిరితిత్తులు పగిలిపోయేటట్టు కీచు గొంతుతో, కేకలు పెడుతూ వస్తున్నది.

“అది నిన్ను తీసుకొనివ్వను! తీసుకొనివ్వను! నువ్వు నాశనంకాను!”

పెద్దపెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ, అతను వేగముగా నడుస్తున్నాడు. నాయనమ్మ అతని వెంట పరిగెత్తుతూ, రోజుకుంటూ, నేలమీద పడిపోయింది. కొంచెం ఆకుపచ్చగా కనిపించే ఆమె నెరసిన వెంట్రుకలు గాలిలో ఎగురుతున్నాయి. రుమాలు బుజాలపై కెగిరిపోయింది. ఆమె అంతలో హఠా

తుగా లేచి నిలబడి. ఓ పెద్ద తిరుగుబాటు దారు
లాగా, రొమ్ములు బాదుకుంటూ, ఎప్పటికంటే
పెద్దగా కేకలుపెడుతూ, స్పృహహృత్పుత్రుండేమో
అన్నట్టు, అరుస్తున్నది :

“భగవంతుడిమీద విశ్వాసంగల ఓ క్రైస్తవు
లారా! స్నేహితులారా! చూడండి! వాళ్ళు
నాకు అన్యాయంచేశాడు! స్నేహితులారా! వాళ్ళు
నన్ను అణగదొక్క పాఠేస్తున్నారు! మీరంతా
నాకు సహాయం చెయ్యండి, రండి!”

“నాయనమ్మా, నాయనమ్మా! నీ బుర్రలోకి
కాస్త తెలివి తెచ్చుకో!” అన్నాడు గ్రామాధికారి
కఠినంగా.

ఇంట్లో టీ గిన్నె లేకపోవటమంటేదుస్సహంగా
వుంది. అందులో ఏదో అవమానం, ఏదో అల్పత్వం
-దాంతోతే ఆ యింటి మర్యాద అంతా మంట
గలిసినట్లుగా - అనిపిస్తున్నది. గ్రామాధికారి ఆ
తేబిల్ గానీ, బెంచీలన్నీగానీ పట్టుకుపోయినప్పటికీ,
ఇల్లింత బోసికొట్టేదికాదు. నాయనమ్మ పెడ
బొబ్బలు పెట్టింది. మర్యాద ఏడ్చింది. ఆమె
కన్నీళ్ళు చూచి పిల్లలంతాకూడా ఏడ్చారు ముస
లాయన మాత్రం, తప్పుచేసినట్టు అనుకొని, తల
వ్రేలవేసుకొని నిశ్శబ్దంగా మూలన కూర్చుని

పల్లె పట్టు

వున్నాడు. నికోలాయ్ కూడా నిశ్శబ్దంగానే వున్నాడు. నాయనమ్మకు అసలు నికోలాయ్ అంటే ప్రేమే. దయే. కాని, ఇప్పుడు అదంతా మరచి పోయి, అతని మొహంమీదికి పిడికెలి చూపుతూ, తిట్లతో నిందలతో అతనిమీద విరుచుకు పడింది. ఇదంతా అతని తప్పేదనీ; ప్లావ్యాన్స్కి బజార్లో నెలకు యాభై సంపాదిస్తున్నానంటూ ఉత్తరాలు వ్రాసేవాడు ఇంటికి. అంత తక్కువ మొత్తం ఎందుకు పంపవలసివచ్చిందనీ - కేకలు వెయ్యటం మొదలుపెట్టింది. ఇప్పుడు అసలేందుకొచ్చాడు? అదీ, కుటుంబంలోకూడా! అతను చచ్చినట్టయితే సమాధి చెయ్యటానికైనా డబ్బు ఎక్కడినించి వచ్చేది! ఆ సమయంలో నికోలాయ్, వోల్గా, శాపాల ముఖాలు నిజంగా జాలిగొలుపుతున్నాయి.

ముసలాయన కఠోరంగా నిట్టూర్చి, టోపీ తగిలించుకొని, మునసబు దగ్గరికి పోయాడు. అప్పుడే చీకటి పడుతున్నది. సెడెల్నికోవ్, స్టవ్ దగ్గర కూచొని, నోటితో ఊదుతూ, ఏదో టంకం పెట్టి అతికిస్తున్నాడు. ఇల్లంతా పొగతో నిండివుంది. అతని పిల్లలుకూడా సన్నగా, మురికిగా, శుచిఅనేది ఎరగనట్లుగా నేలమీదపడి దొర్లాడుతున్నారు. చికిల్కియేవ్ ఇంట్లో పిల్లలకంటే ఏమీ బాగా లేరు. అతని

భార్య అసహ్యంగా ఒక బానకడుపు పట్టుకొని, సిల్కుదారం తీస్తున్నది. అనిపించా ఒక దొర్లా గ్యపు కుటుంబం. అందులో ఒక్క సెడెల్స్ కోవే దృశంగా చక్కగా వుంటాడు. అక్కడ బల్లమీద నరసనే వాడు టీ పాత్రలు కనిపిస్తున్నాయి. ముసలాయన బల్లెరిమీ యనరాజు భార్య బల్లను ధ్యాసించి, ఇలా అన్నాడు :

“సెడెల్స్ కోవ్, దయచూపు ! స్ట్రెస్సు మొహం చూసి, నా టీ పాత్ర నాకుయిచ్చెయ్యి !”

“మూడురూపాయలు పట్టుకురా, అలాగే తీసుకుందువుగాని.”

“నేను తేలేను.”

సెడెల్స్ కోవ్ పొయింటిదాడు.. బస్సున మంట లేచి, టీ పాత్రలమీద ప్రతిఫలిస్తున్నది. ఆర్థి టోప్ షేటిలో పట్టుకొని, ఒకక్షణం ఆలోచించి మళ్ళీ అడిగాడు ;

“నువ్వు నా టీ పాత్ర నాకు ఇవ్వు !”

గ్రామాధికారి కారునల్లగా, గారడీ వాడిలాగా, కనిపిస్తున్నాడు. అంతలో ఆస్తి వంక తిరిగి, గబగబా మాట్లాడుతూ, కఠినంగా చెప్పేశాడు :

“అదంతా జిల్లా కలెక్టరు యిష్టం. యిరనైఆరో తారీఖున పరిపాలక సమావేశ-లో నీ అసంతృప్తి

ప లె ప ట్టు

అంతా నోటితోగానీ, వ్రాతమూలకంగా గానీ,
సకారణంగా చెప్పుకోవచ్చు.”

ఆసిప్ కు ఒక్కమాటకూడా అర్థం కాలేదు.
కాసి దానితో సంతృప్తిపడి ఇంటిదోవపట్టాడు.

పదిరోజుల అనంతరం పోలీస్ ఇన్స్పెక్టరు మళ్ళీ
వచ్చి, ఒక గంటసేపుండి, వెళ్లిపోయాడు. ఆ
రోజుల్లో చలిజాస్తీ అయింది. గాలికూడా ప్రళయంగా
వీచింది. చాలాకాలం నది అంతా గడ్డకట్టుకు
పోయిందిగాని, ఇంకా ఎక్కడా మంచు కురవటం
లేదు. గోడ్డు నడవటానికి వీలుకాక, జనం అల్లాడి
పోయారు. ఒక సెలవుదినం సాయంత్రం, కొంచెం
సేపు కూచొని మాట్లాడు కుందామని కొందరు
ఇరుగుపొరుగువాళ్ళు ఆసిప్ ఇంటికి వచ్చారు. ఆ
రోజున పనిచెయ్యటం పాపంకనుక వాళ్ళుదీపం
కూడా వెలిగించలేదు. అందువల్ల అందరూ చీక
ట్లోనే కూచొని మాట్లాడుకోవలసివచ్చింది. కొన్ని
కొన్ని సంగతులు చెప్పుకున్నారుగాని, నిజానికి
అన్నీ ప్రతికూలమైనవే. పన్ను బకాయాలక్రింద
రెండు మూడు ఇళ్లలోంచి కోడిపెట్టల్ని పట్టుకు
పోయి, మునసబు, జిల్లా ఆఫీసుకు పంపాడు. అక్కడ
ఎవ్వరూ తిండిపెట్టక, అవి చచ్చిపోయాయట.
అలాగే గొర్రెల్ని కూడా తోలుకు

పోయారు. ఊరినుంచి ఊరుకు వాటిని అంచెలమీద బళ్ళెక్కి కట్టేసి తీసుకుపోవలసివచ్చింది అలా ఊరికి మార్చటంలోను, ఆ కట్టెవెయ్యటంలోనూ అసలు అడంగుకు చేరేటప్పటికి ఒక గొర్రె చచ్చి పోయింది. ఇప్పుడు : ఈ తప్పు ఎవరిది? అనే విషయం చర్చిస్తున్నారు.

“గవర్నమెంటుదే! కాకపోతే, మరెవరిది?” అన్నాడు ఆసిప్.

“నిజంగా గవర్నమెంటుదే!”

అన్నీటికీ గవర్నమెంటునే తిడతారు - పన్ను బకాయాలకు, అక్రమ వసూళ్ళకు, పంటలు పండక పోవటానికి, అన్నంటికికూడా. కాని, గవర్నమెంటుకు ఏమిటో కూడా అందులో ఏవ్వరికీ ఏమీ తెలేదు కొట్లూ, ఫ్యాక్టరీలూ, హోటళ్లూ పెట్టుకున్న ధనికరైతులు పూర్వం ఈ గవర్నమెంటు సంస్థలో సభ్యులుగా వంటూ వాటిమీద ఆసంతృప్తి చెంది, గవర్నమెంటును గురించి తమ తమ ఫ్యాక్టరీలలోను, కొట్లలోను, హోటళ్లలోను కించపరచి మాట్లాడినవాటినుంచీ ప్రతిదానికీ గవర్నమెంటును నిందించటం అలవాటైపోయింది. వంట చెరుకు కోసం చెట్లు కొట్టుకురావాలి: కాని దేవుడింకా మంచు కురిపించకుండా ఎలా వున్నాడో వాళ్ళు

చర్చించారు. వెనకటి రోజుల్లో, పదిహేను ఇరవ
య్యేళ్ళ క్రితం, ఝుకోవోలో మాట్లాడటమంటే
యింకా చాలా సరదాగా వుండేది. ఆరోజుల్లో
ప్రతి వృద్ధుడూ - తానేదో రహస్యాన్ని కాపాడు
తున్నట్లూ, తన కేదో తెలిసి, మరి దేనికో సమ్మా
కనిపెట్టుకుని వున్నట్లూ - కనిపించేవాడు. బంగారు
ముద్రవేసిన ఫర్మానాను గురించి, ఎకరాల పాపకం
గురించి, కొత్త భూముల్ని గురించి, లంకెబిందెల్ని
గురించి ఆరోజుల్లో వాళ్ళు మాట్లాడుకునేవారు;
మరి వేటివేటిసూదనో ధ్వనించే వారుకూడా.
యిప్పటి ఝుకోవా మనుషుల కే రహస్యాలూలేవు.
వాళ్ల జీవితమంతా, అరచేతిలో పెట్టినట్టు, స్పష్టంగా
బట్టబయలుగా కనపడుతుంది. కరువు, తిండి, గొడ్డ
నేత, మంచురాక పోవటం... ఇవి తప్పితే మాట్లా
డుకోటానికి కూడా వాళ్ల కేమీ సంగతులేవు.

కొంతసేపు అంతా నిశ్శబ్దంగా ఊరుకున్నారు.
తర్వాత మళ్ళీ కోడిపెట్టలమాటా, గొర్రెల సంగతి
లంకించుకొని, 'తప్పు ఎవరిది?' అని చర్చించటం
మొదలు పెట్టారు.

“మరెవరిది, గవర్న మెంటుదే!” అన్నాడు
ఆసిప్, వ్యసనంగా.

౮

అసలు పెద్దచర్చి, ఝుకోవోకు నాలుగుమైళ్ళ
మారంలో, కానోగోరావోలో వుంది. బిడ్డలకు
నామకరణం చెయ్యటానికీ, పెళ్లి శ్రకూ, అంత్య
క్రియలకూ — ఇలాంటి ముఖ్యమైన వాటన్నిటికీ
ఝుకోవారైతులు అక్కడికి వెళతారు. తక్కిన
నిత్యకృత్యాలన్నీ నని అవతల వున్న చిన్న చర్చి
లోనే జరుపుకుంటారు. సెలవురోజుల్లో, గాలి
హాయిగా వున్నప్పుడు, ఊళ్లో స్త్రీలందరూ చక్కని
దుస్తుల్లో ముస్తాబై, రంగురంగుల ఉడుపుల్లో ఎర్రగా,
పసుపుపచ్చగా, ఆకుపచ్చగా, ఆమైదానంలో నడు
స్తూంటే నేత్రసర్వంగా వుంటుంది. కాని గాలి
ఈదరగా వున్నప్పుడు అంతా ఇళ్లదగ్గరే వుండి
పోతారు. ఆత్మశోధనకూ దైవప్రసాదానికీ వాళ్లు
పెద్ద చర్చికే వెళతారు. ఈస్టర్లో క్రాస్ తో, పురో
పాతుడు అన్న ఇల్లూ తిరుగుతూ, ఉపవాసదినాల్లో
సంస్కారం పొందనివారిదగ్గర అపరాధం వసూలు
చేసేవాడు.

ముసలి ఆసిస్ ఎప్పుడూ దేవుణ్ణి గురించి ఆలో
చించనేలేదు కనుక, అతనికి దేవుడిమీద నమ్మకం

లేదు. అయితే అతను మానవాతీతమైన శక్తిని గుర్తిస్తాడు కాని, దాని విషయం ఆడవాళ్ళు చూసుకోవలసిందేనని అతని అభిప్రాయం. మతాన్ని గురించిగానీ, దైవలీలలను గురించిగానీ అతని ఎదట చర్చించినప్పుడు; లేదా, ఈ విషయాల్లో అతన్ని ఏదన్నా ప్రశ్న వేసినప్పుడు - అంతా ఒక్కసారిగా కొట్టివేస్తూ, అయిష్టంగా, "అదంతా ఏమో, ఎవడు చెప్పగలడు? పో"మ్మంటాడు.

నాయనమ్మకు దేవుణ్ణి విశ్వాసమైతే వుండి గాని, అది అంత నిలకడ అయింది కాదు. ఆమె మనస్సు నిండా అన్నీ కలగాపులగంగా వుంటాయి. పాపాలూ, చావు, ఆత్మవిముక్తి మొదలైనవి ఆమె ఆలోచించటం ఆరంభిస్తున్నదో లేదో, అంతా లోనే అనేక అవసరాలూ అనేక శ్రద్ధలూ ఆమె మనస్సునిండా అలముకుంటాయి. అదివరకు దేన్ని గురించి ఆలోచిస్తున్నదో, తక్షణం ఆ విషయమే మరచిపోతుంది. ఆమెను ప్రార్థనలుకూడా ఏమీ రావు. మామూలుగా సాయంత్రంపూజూ, నిద్ర పోయేముందు, ఆమె విగ్రహాల కెదురుగా నిలబడి, "ఓకజాన్ తల్లీ, కన్యా! ఓ స్మృతన్నీ తల్లీ, కన్యా!..." అని లోలోపల గొణుక్కుంటూ వుంటుంది. అదే ఆమె ప్రార్థనంతా.

మార్కా ప్లోకాలు రోజురోజూ శిలువను
స్మరిస్తుండేవాళ్ళు ప్రతియేటా దైవప్రసాదం తీసు
కునేవాళ్ళు. - అయితే ఇదంతా ఏమీ తెలే
కుండానే చేస్తుండేవాళ్ళు. పిల్లలకు ఎవ్వరూ ఒక్క
ప్రార్థనకూడా నేర్పలేదు, దేముణ్ణి గురించి ఏమీ
చెప్పలేదు, నీతిసూత్రాలుకూడా ఏమీ బోధించ
లేదు ఉపవాస దినాల్లో కొన్ని కొన్ని వస్తువులు
తినకూడదని మాత్రమే వాళ్లకు తెలుసు. తక్కిన
కుటుంబాల పరిస్థితికూడా చాలా భాగం ఇంతే.
ఆసలు దైవ విశ్వాసం కలవాళ్లే కొద్దిమంది; అందు
లోనూ ఏమన్నా తెలిసినవాళ్ళు మరీ కొద్ది అలా
వుండికూడా, అందరూ బైబిల్ ని హృదయపూర్వ
కంగా భక్తి ప్రవృత్తులతో ప్రేమించేవారు. కాని
వాళ్ళదగ్గర ఒక్క పుస్తకమైనా వుండదు. బైబిల్
చదివేవాళ్ళుగానీ, చెప్పేవాళ్ళుగానీ ఎవ్వరూ లేరు.
అందువల్లనే వోల్గా వాళ్లకు బైబిల్ చదివి వి
పించటం ఒక గొప్ప అయింది. అంతా ఆమెనూ
శామనూ ' ఏమండి ' ' మీరు ' అంటూ గౌరవ
సూచకంగా పలకరించేవారు.

అప్పుడప్పుడు సెలవురోజుల్లో, ప్రత్యేక ఉత్సవ
సమయాల్లో, వోల్గా చుట్టుపట్ల గామాలకూ, జిల్లా
కేంద్రానికి వెళ్లి వస్తుండేది. జిల్లా కేంద్రంలో రెండు

పల్లె పట్టు

మఠాలూ, ఇరవైయేడు చర్చీలు వున్నాయి. ఇలాంటి ప్రయాణాలు చేసేటప్పుడు ఆమె తన కుటుంబ వ్యవహారాలన్నీ మరచిపోయి, అదే ధ్యాసలో వుండేది. మళ్ళీ ఇంటికితిరిగి వచ్చేటప్పుడు మాత్రమే, అకస్మాత్తుగా, తనకు ఒక భర్తా కుమార్తె వున్నారని స్ఫురణకువచ్చి, నవ్వుకుని, కళకళలాడుతూ, “దేవుడు నన్ను కరుణించాడు!” అనుకునేది.

ఊళ్లో జరిగే విషయాలు ఆమెకు ఉప్పలాయి గానూ, బాధాకరంగానూ వుండేవి. అదీ ఇదీ అనకుండా ప్రతి పండగకూ ఊళ్లో అందరూ త్రాగే వాళ్లు. మరీ విందు వచ్చిందంటే, వరసనే మూడు రోజులూ రాత్రింపగళ్లు త్రాగేసేవాళ్లు. ఇందుకోసం ఇంటింటినుంచీ వసూలు చేసింది చాలక ఊరి ఉమ్మడి డబ్బు యాభైరూపాయలు తగలేసేవారు. మొదటినాడే ఆసిప్ ఇంట్లో ఒక గొర్రెను కొని మాంసం వండేవారు. ఇక ఆరోజుల్లా పొద్దునా, మధ్యాహ్నం, రాత్రీ అంతులేకుండా, అంతా మాంసం తేగతినేసేవారు. పిల్లలు అర్ధరాత్రి పూట నిద్రలేచి, మళ్ళీ తింటూండేవారు. ఆ మూడు రోజులూ కిర్యాక్ భయంకరంగా త్రాగివుండేవాడు; తన దగ్గిరవున్న ప్రతివస్తువూ, చివరకూ బూట్లూ

టోపీకూడా పెట్టి త్రాగేసేవాడు. ఇంటికి వచ్చి
మార్యాను చచ్చేటట్టు కొట్టేవాడు. మళ్ళీ ఆమెకు
స్వప్నహారావటం కోసం ఇట్లో అంతా శైశ్వాప
చారాలు చెయ్యవలసివచ్చేది. ఆ తర్వాత మళ్ళీ
అందరూ సిగ్గుతో క్రుంగిపోతుండేవాళ్ళు. ఇదీ
వాళ్ల పండగ సంబరం.

ఝుకోకోవంటి గూడెంలోకూడా ఏడాది కొక
సారి నిజంగా మోతవం జరిగేది. ఆగస్టులో,
ప్రాణధారిణి అయిన దేవమాత విగ్రహాన్ని జిల్లాలో
గ్రామగ్రామానికి ఊరేగిస్తూ చర్చి అధికారులు
బయలుదేరుతారు. అప్పుడు ఒకనాడు ఝుకోకోకు
వస్తారు. అదే అక్కడ నిజంగా జరిగే మోతవం.
ఈ ఊరేగింపు ఝుకోకోకు వస్తుందను కున్ననాడు
ఆకాశం నిండా మబ్బులు కమ్మి, గాలి ఆడకుండా
వుంది. ఆనాడు ప్రొద్దునే, స్త్రీలు రంగురంగుల
దుస్తులు అలంకరించుకుని, ఊరేగింపుకు ఎదురు
పోయి, సాయంత్రానికల్లా ఓ పెద్ద కోలాహలంగా
విగ్రహాన్ని తీసుకుని, ఆడుకుంటూ పాడుకుంటూ
ఊరినైపు వచ్చేళారు. అప్పుడే నది అనతలి చర్చి
గంటలు మ్రోగుతున్నాయి. గ్రామస్తులూ, చూడ
వచ్చిన పక్కఊళ్ల వాళ్లూ అంతా వీధి నిండా గుమి
గూడారు ఒక్క టేరణగొణధ్వని, దుమ్ము, పోపిడి...

ముసలి ఆసిప్, నాయనమ్మా, కిర్యాక్, అంతా విగ్రహం వంక చేతులుజాపి, “తల్లీ, మా కొసం ప్రార్థించు, తల్లీ?” అంటూ ఆ విగ్రహం వంక పేరా సగా చూస్తూ, ఏడుస్తున్నారు.

భూమికీ స్వర్గానికీ మధ్యవున్నది శూన్యం కాదనీ; ధనవంతులూ అధికారులూ ఇంకా ప్రతిదాన్నీ చేజిక్కించుకోలేదనీ; ఈ తిట్లనించీ, దాస్యం నించీ, దుర్భరమైన కరువుకాటకాలనించీ, భయం కరమైన వోడ్కానించీ, ఇంకా తమకు రక్షణ వున్నదనీ - అంతా అకస్మాత్తుగా అర్థంచేసుకుంటున్నట్టున్నారు.

“తల్లీ! మాకొసం ప్రార్థించు! మాకొసం! తల్లీ!...” అని మార్యా నిట్టూర్పుతున్నది.

ఉత్సవం అయిపోయింది. ఊరేగింపు అవతలి గ్రామానికి వెళ్లిపోయింది. తర్వాత, మళ్ళీ అన్నీ మామూలుకు భిన్నం లేకుండానే జరుగుతున్నాయి. అంగడి వైపునించి త్రాగుబోతుల కేకలు వినిపిస్తున్నాయి.

ఒక్క ధనికరైతులకు మాత్రమే చావంటే భయం. సిరిసంపదలు పెరిగినకొద్దీ, భగవంతుడి లోనూ ఆత్మ విముక్తిలోనూ విశ్వాసం తరిగిపోతూ వుండేది. కాని, ఎటుపోయి ఎటువచ్చినా మంచిదే

అని, స్వప్రయోజనకోసం, కొవ్వొత్తులు వెలిగించి, ప్రార్థనలు జరిపించేవారు.

ఆసిప్ కూ నాయనమ్మకూ అంతా మొహా మెదుటనే చెప్పేవాళ్ళు - మీరు ఇప్పటికే చాలా కాలం జీవించారు, మీరు చావవలసిన సమయం ఆసన్నమైంది - అని. కాని, వాళ్లేమీ గమనించి నట్లే కనపడేదికాదు. “నికోలాయ్ చనిపోయాక నీ భర్త డెనిస్ ను సైన్యంలోంచి విడుదలచేస్తా”రనీ, “అప్పుడే అతను ఇంటికివస్తా”డనీ, వాళ్ళు నికోలాయ్ ఎదుటనే ఫోన్లకు సిస్టంకోచంగా చెప్పే వాళ్ళు. ఇక మార్క్యా సంగతి చూస్తే, ఆమెకు చావంటే భయం లేకపోగా, ఇంకా చావు రాలే దేమా అని విచారించేది; తన బిడ్డలు చనిపోయి నప్పుడు నిజంగా సంకోషించింది కూడా.

ఏమైనా, మృత్యునంటే వాళ్ళకెవరికీ భయం లేదుగాని, రోగమంటే వాళ్ళకు అమితమైన భయం. ఏదన్నా చిన్నజబ్బు - కడుపుబ్బటమో, కాస్త జలుబో - వచ్చిందంటే సరి, నాయనమ్మ స్టాప్ మీద చేరి దుప్పటి ముసుగుపెట్టుకొని. “చస్తున్నానో” అని వలపోస్తుండేది. ముసలాయన పోయి పురోహితుణ్ణి పిలుచుకొచ్చేవాడు. ఆమె అంత్య సంస్కారం తాలూకు కర్మకాండ జరిపించు

పల్లె పట్టు

కునేది. కాని, మర్నాటికల్లా మామూలుగానే తిట్టుకు టూ తిరుగుతుండేది. వాళ్ళు తరచు రొంపలను గురించి, క్రిముల్ని గురించి, కడుపులోపుట్టి గుండెల కెగ్రబాకే గ్రంథుల్ని గురించి చర్చించు కునేవారు. అందరూ కూడా, జలుబు చేస్తుందనే భయం కొద్దీ, ఎండకాలంలో సైతం వంటిసిండా గుడ్డలు కప్పుకొని, వెచ్చదనానికి స్టవ్ మీదికి చేరు తుండేవారు. నాయనమ్మకు మందు తినటం ఇష్టం. తరచుగా ఆస్పత్రికి వెళ్లేది. అక్కడ తనకు డైబై ఏళ్ళని చెబితే డాక్టరు మందివ్వజేమోనని యాభై ఏళ్ళని చెప్పేది. కాని, ఎన్ని సందులు తిన్నప్పటికీ, తనకు మరణసమయం ఆసన్నమైందని కూడా అంటుండేది. ఆమె ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లల్ని నెంట పెట్టుకొని, ఉదయాన్నే ఆస్పత్రికి పోయి, తన కేదో ద్రావకమూ, పిల్లలకు మలాములూ తీసుకుని, సాయంత్రాకల్లా ఆకలితో కోపంగా ఇంటికి వచ్చేది. ఒకనాడు ఆమె నికోలాయ్ ని కూడా పిలుచు పోయింది. అతనొక పక్షం రోజులు మంచు క్రాగి, కొంత ఆరోగ్యం చేకూరినట్లున్నదన్నాడు కూడా.

ఆ చుట్టుపక్కల ఇరవైమైళ్ల లోపునపున్న డాక్టర్లూ, కాంపౌండర్లూ, నాటువైద్యులూ అందరూ నాయనమ్మకు తెలుసు. అందులో ఒక్కరిమీదా

ఆమెకు నమ్మకంలేదు. విందునాడు శిలువతీసుకొని
 ఇంటింటికీ పురోహితుడు వచ్చినప్పుడు, అతనితో
 పాటు వచ్చిన శిష్యుడొకడు జైలుదగ్గిరున్న పట్ట
 ణంలో ఒక ముసలి డాక్టరున్నాడనీ, అతను వెనుక
 మిలిటరీ సర్జన్ దగ్గర అస్తిపైంటుగా పనిచేసినవాడనీ,
 చాలా రోగాలు నయంచేసాడనీ, అతని దగ్గరికి
 వెళ్లమనీ - నాయనమ్మకు సలహా ఇచ్చాడు. ఆమె
 అతని మాట శిరసావహించింది. తొలిమంచు కురి
 సిన తర్వాత, ఆమె పట్నానికిపోయి, ఆ ముసలి
 డాక్టర్ని పట్టుకొచ్చింది. అతను యూదుల్లో కలి
 సినవాడు; పెద్దకొటు తొడుక్కొని, పొడుగాటి
 గడ్డంతో, మొహంసిండా నీలి రక్తనాళాలు పైకుబిక
 వలలాగా అల్లుకొని వున్నాడు. ఆమె తిరిగి వచ్చే
 సరికి యింట్లో అందరూ తలొకపనీ చేసుకుంటు
 న్నారు. భయంకరమైన కళ్లజోడు పెట్టుకొని ఒక
 ముసలిదర్జీవాడు పాతకుడ్డలోంచి చిన్న కొటుకు
 క తీకిస్తున్నాడు. యిద్దరు యువకులు వూలుపెట్టి,
 కాన్వాస్ చెప్పులు తయారుచేస్తున్నారు త్రాగి
 నందువల్ల ఉద్యోగంపోయి, యిప్పుడింటిదగ్గరే
 వుంటున్న కిర్యాక్, దర్జీవాడి పక్కన కూర్చొని
 గుర్రానికి పట్టెడ కుదుతున్నాడు. యిల్లంతా
 జనంతోనిండి, అసహ్యంగా దుర్వాసన కొడుతు

పల్లె పట్టు

న్నది. ఆ యూదుల్లో కలిసిన డాక్టరు నికోలాయ్ని పరీక్షచేసి, అతనిలో చెడురక్తం వుందనీ, దాన్ని తీసి పారెయ్యాలనీ చెప్పాడు.

అతని రొమ్ములోంచి చెడ్డరక్తం లాగుతూంటే, ఆ ముసలిదర్జీ, కిర్యాక్, చిన్నపిల్లలూ అంతా చుట్టూ చేరి చూస్తూ నిల్చున్నారు. నికోలాయ్ శరీరంలోంచి రోగం బయటికి వచ్చేస్తున్నట్టే అని పించింది వాళ్ళకు. తన రొమ్ములోంచి వచ్చిన రక్తం, నల్లగా గ్లాసునిండటం చూస్తుంటే, నికోలాయ్ కూడా, తనలోంచి ఆ దుష్టరక్తం పోతున్నదన్న ఆనందంలో చిరునవ్వు నవ్వాడు.

“చాలా మంచిపని! నీకు ఆరోగ్యం చేకూరుతుంది!” అన్నాడు దర్జీవాడు.

యలా పది పన్నెండు గ్లాసుల రక్తం తీసి, టీ త్రాగి, డాక్టరు వెళ్ళిపోయాడు. నికోలాయ్ నడవడా వణకటం మొదలుపెట్టాడు. అతని మొహం కుంగదీసుకుపోయింది. ఆడవాళ్ళు చెప్పినట్టు - చిన్న గుప్పిడి అంతగా ముడుచుకుపోయింది. వ్రేళ్ళు నీలి రంగులోకి దిగాయి. పెద్ద శోలుకోటు తొడుక్కొని దుప్పటి కప్పకొన్నప్పటికీ, అతనికి అంతకంతకూ చలి ఎక్కువయిపోయింది. సాయంత్రం వేళకు బాగా రోగగ్రస్తుడైనట్లనిపించి, తనను క్రింద పడుకో

బెట్టమని కోరాడు. పొగకు తట్టుకోలేక, దక్షిణవాణి
చుట్ట కాల్చవద్దని బ్రతిమాలుకున్నాడు. తర్వాత
ఆ కోటులో సశ్శబ్దంగా ముడుచుకుపోయి, తెల్ల
వారే సరికి మరణించాడు.

౯

చలికాలం, దీర్ఘంగా, ఎంతకీ గడచి పోకుండా
వుంది.

క్రిస్టమస్ సరికి ఇంట్లో గింజలైపోయి, అప్పుడే
ఆసిస్ కుటుంబం అంగడిలో కొనుక్కోటం మొద
లెట్టారు. పళ్ళాడింటిదగ్గరే వుంటున్న కిర్యాక్
మాపటివేళ తాగి వచ్చి అందరికీ భీతిగాలుపుతూ
వుండేవాడు. మల్లీ తెల్లవారే సరికి, చచ్చి సగమై,
తలనొప్పికోను సిగ్గుకోను బాధపడుతూ దయ
సేయంగా కనిపించేవాడు. రాత్రింపగల్గూ, తిండి
లేకుండా కొట్టంలో పడివున్న ఆవు అరిచే అరుపులు
నింటుంటే నాయనమ్మకూ మార్యాకూ గుండెలు
పగిలి పోయేవి. ప్రకృతికి కోపం వచ్చినట్లుగా, నేల
మీద గడ్డకట్టిన మంచు కరగటమే లేదు. గదిలో
మంచుగడ్డలు విపరీతంగా కొట్టుకొస్తున్నాయి. ఇంకా
చలికాలం పొడుగవుతూనే వుంది. ప్రబోధం నాడు

మంచు తుపాను వీచింది. ఈస్టరురోజున మంచు కురిసింది.

కాని, చిట్టచివరకు ఎలాగో శీతకాలం గట్టెక్కింది. ఏప్రిల్ మొదట్లో పగళ్ళు వెచ్చగా వుండి రాత్రులు మళ్ళీ మంచుపడేది. చలికాలం అంతంత మాత్రంగా లొంగిపోలేదు. కాని చివరకు ఒక నిప్పులు కురిసే మధ్యాహ్నం చలిని లొంగదీసింది. దాంతో ఏదులూ వాకలూ పారటం ప్రారంభించాయి. పక్షుల కలకలం కూడా ప్రారంభమైంది. నది అంచునవున్న గుబుర్లూ, మైదానమూ అంతా ఆ ప్రవాహాల్లో మునిగిపోయింది. ఝుకొవో నుంచి నది అవతలి అంచుదాకా ఒక పెద్ద మహాసముద్రం లాగావుంది. అందులో అక్కడక్కడా, మధ్యమధ్య అడవిబాతులు కదుపులు కదుపులుగా తేలియాడుతున్నాయి. ప్రతి సాయంత్రం ఆ వసంత సూర్యాస్తమయ సమయంలో మేఘమాలికలు చిత్ర నర్తకిమీరితాలై, అద్భుతదృశ్యాలు ప్రదర్శిస్తున్నాయి. ఆరంగులే, ఆ మబ్బులే— చిత్రాల్లో చూచినప్పుడు, అంత నేత్రపర్వంగా వుండవుకూడా.

ఎవరినో పిలుస్తున్న నోరణిలో అరుస్తూ, కొంగలు ఆకాశంలో బాదుదీరి వేగవేగంగా వెళ్ళిపోతున్నాయి. స్లోపు అంచున నిలబడివున్న వోల్గా,

ఆ నీటికో నిండిన మైదానంవంకా, సూర్యాస్త
మయ-వంకా, ఆ కాంతిలో మిలమిలలాడుతూ,
కొత్త తేజస్సు నింపుతున్న చర్చివంకా చూస్తున్నది.
కన్నీళ్ళు కారుస్తూ, ఊపిరికోసం తడబడుతున్నది :
ఎలాగైనాసరే యిక్కడనుంచి ఎక్కడికో అక్కడకి.
-ఈ ప్రపంచం చివరకు - వెళ్లిపోవాలనే ఆమె ఆవే
దన అంత బలీయంగా వుంది. ఆమె మాస్కో వెళ్లి
ఎవరింట్లోనన్నా పనిమనిషిగా కుదరటానికీ; కిర్యాక్
కూడా ఆమెతో వెళ్లి ఎక్కడన్నా కాపలా పని
గానీ, అలాంటి దేదన్నాగానీ చూచుకోటానికీ-అది
వరకే నిశ్చితమైంది. కాని, తొందరగా ఇక్కడ
నించి వెళ్లిపోతే నయం !

నేల ఎండి, గాలి నెచ్చబడగానే, వారు
ప్రయాణానికి తయారైనారు నోల్గా ఖామాలు
మూటలు బుజానవేసుకొని, చెప్పులు తొడుక్కొని
బయలుదేరారు. వాళ్లను పంపటానికి మూర్యా
కూడా బయలు దేరింది. కిర్యాక్ ఆరోగ్యంగా లేక,
మరో వారం ఇంటిదగ్గర వుండాలనుకున్నాడు.
చిట్టచివరిసారి నోల్గా చర్చివంక చూచి,
వినయ పూర్వకంగా నమస్కరించి లోలోపలే
ప్రార్థన చేసుకుంది. తన భర్తను తలచుకొని, ఆమె
పెద్దపెట్టున శోకాలు పెట్టలేదుగాని, ఆమె ముహం

ప ర్లె ప ట్టు

ముడతలుపడి, వృద్ధాప్యంలో లాగా అయిపోయింది. ఈ చలికాలంలో ఆమె సన్నపడింది, పాలిపోయింది; వెనకటి చక్కని రూపం హఠాత్తుగా ఆ చిరుసవ్వు మటుమాయమై పోయి, ఆమె అనుభవించిన కష్టాల తాఱూకు దుఃఖం ముఖంమీద మూర్తీ భవించింది; చెవిటివాళ్ళకిలాగా, ఆమె చూపుకో ఒకరకం స్తబ్ధత ఏర్పడింది.

యుకోవో గ్రామాన్నీ, ఆరైతున్నీ వదిలిపెట్టి పోవటం ఆమెకు విచారంగానే వుంది. నికోలాయ్ చనిపోయినప్పుడు, అతన్ని సమాధికి అంతా కలిసి ఎలా మోసుకుపోయారో, తర్వాత అతని ఆత్మ శాంతికొసం అందరూ ఇంటింటా ఎలా ప్రార్థనలు చేశారో, తన దుఃఖానికి సానుభూతికో అంతా ఎలా విలపించారో - ఆమె ఇంకా నెమరు వేసు కుంటూనే వుంది. కాని, ఈజనం జంతువులకంటె అన్యాయంగా బ్రతుకుతున్నారనీ, వీళ్ళతో జీవించటం దుర్భరమనీ - ఎండకాలంలోనూ శీతకాలంలోనూ గంటల తరబడి కూడా - అనిపించేది. వాళ్ళు వట్టి మోటువాళ్ళు, నీతిలేదు, తాగి దుమ్ముకొట్టుకొని అసహ్యంగా వుంటారు. ఒకళ్ళతో ఒకళ్ళు కలిసి మెలసి వుండకుండా, ఒకరిని చూసి ఒకరు భయ పడుతూ, ద్వేషించుకుంటూ అనుమానించు

మంటూ నిరంతరం పోట్లాడుకుంటూ వుంటారు. ఈ అంగళ్ళు పెట్టించి, వాటిని ప్రోత్సహించేది రైతుకాదా? స్కూళ్ళడబ్బు, ఊరిఉమ్మడి డబ్బు, చర్చిడబ్బు సంగ్రహించి, త్రాగేసేది రైతుకానా? ఇరుగుపొరుగుళ్ళల్లో దొంగిలించేదీ, ఇళ్ళకు నిప్పు పెట్టేదీ, ఒక్క నోడ్డాబుడ్డి కోసం కోర్టుల్లో తప్పుడు సాక్ష్యాలు చెప్పేది, రైతుకాదా? ప్రభుత్వ సంస్థల సమావేశాల్లో రైతులకు వ్యతిరేకంగా ముందు గొంతెత్తేది రైతుకాదా? అలాంటి వాళ్ళతో జీవించటం భయకరంగానే వుంటుంది. కాని వాళ్ళుకూడా మానవులే, మానవుల్లాగానే భాధలుపడేవారు, శోకించేవారు. పాపం, సమర్థనీయం కాని దోషం ఏదికానీ వాళ్ళల్లోలేదు. నరసరాన్నీ కొరుక్కుతినే బండచాకిరీ, క్రూరమైన చలీ, చాలీ చాలని పంటలూ, ఇంటెడు మనుషులూ - ఎక్కడి చుంచిగానీ వచ్చే పూచికపుల్లపాటి సహాయం లేక పోవటం - అన్నీ వాళ్లను క్రుంగదీశాయి. ఉన్న వాళ్లూ సమర్థులూ, తక్కిన వాళ్ళకు తోడ్పడట మనేదేలేదు. వాళ్ళుకూడా అందరిలాగానే అవినీతి పనులు, తాగి తండనాలాడుతారు. ఒక ఆఫీసరు దగ్గరుండే చిన్న గుమాస్తాకూడా రైతులంటే నిరాధారంగా గాలికి తిరిగే వాళ్ళను చూసినట్టు చాలా

నీచంగా చూసేవాడు; గ్రామపెద్దల్ని కూడా 'ఒరే' 'అరే' అని పలకరించేవాడు; అంతేకాక, వాళ్ళను అలా చూడటానికి తనకు హక్కున్నదనుకునేవాడు. ఊళ్లో దుర్మార్గాలు చెయ్యటానికీ, ఊరిని చెడగొట్టటానికీ, జనాన్ని భయపెట్టటానికీ అప్పుడప్పుడు నచ్చే పేరాసగల సోమరి అధికారులవల్ల ఊరికి, నిజంగా, ఏరకమైన సహాయంగానీ, ఆదర్శంగానీ, వుంటుందా? గత శీతకాలంలో, కొరడాదెబ్బల శిక్షకు వాళ్ళు కిర్యాక్ ను నడిపించుకు పోతున్నప్పుడు అక్కడ పోగైన పెద్దవాళ్ళ ముఖాల్లో కనిపించిన దైన్యమూ నైచ్యమూ వోల్గాకు కళ్ళకు కట్టినట్టు కనిపిస్తున్నాయి... ఇదంతా తలచుకుంటే ఆమెకు బాధాకరంగా వుంది; రైతుల్ని చూస్తే, పాపం, విచారం వేస్తుంది. ఆమె అలా వెనక్కు వెనక్కు ఇళ్ల కేసి చూస్తూ, ముందుకు సాగిపోతున్నది.

వాళ్ళను రెండుమైళ్ళు సాగనంపి మార్కా వాళ్ల దగ్గర సెలవుతీసుకొని, ఆగి మోకాళ్లమీద కూర్చొని మొహం నేలకు వాల్చి, "మళ్ళీ ఒంటరి ముండనైనాను! నా ఖర్మ! ఈ బతుక్కు ఇక సుఖంలేదు!" అని ఏడవటం మొదలుపెట్టింది.

ఇలా ఆమె చాలాసేపు ఏడుస్తూ కూర్చొని వుంది. ఆమె అలా మోకాళ్లమీద నిశ్చ

లంగా కూర్చొని వుండటమూ, అప్పుడప్పుడు పక్క
లకు ఊగటమూ, తల చేతుల్లో పట్టుకోవటమూ
-ఆమెమీదుగా కాకులు ఎగరుతూ వుండటమూ-
ముందుకుపోతున్న వోల్గా శామాలకు కూడా చాల
సేపటిదాకా కనిపిస్తూనే వుంది.

సూర్యుడు నడినెత్తికెక్కుతున్నాడు. వేడి
ఎక్కువైంది. ఝుకొవో వెనక ఎక్కడో దూరాన
వుండిపోయింది. వోల్గా శామాలకు ఈ నడక సుఖం
గానే వుంది. క్రమంగా వాళ్లు ఆ గ్రామాన్నీ
మార్యానూకూడా మరచిపోయారు. సూర్యోషణ్
ముందుకు సాగిపోతున్నారు. శ్రోవన కనిపించే
ప్రతిదీ వాళ్లకు సరదాగా వుంది : ఒక పురాతనపు
కాటిదిబ్బ; ఒకదాని తర్వాత ఒకటి వరుసగా పోతూ
దిబ్బండలంలో కలిసిపోయే తంతిస్తంభాలూ, తమా
షాగా ఝుంకారించేసే తీగెలూ; చుట్టూవున్న
పచ్చటి చెట్లలో సగం దాగివున్న భవనమూ,
అందులోంచి వచ్చే చెమ్మతో కూడిన వాసనా,
ఎవరో అదృష్టవంతులు అందులో నివసిస్తున్నట్టు
కనిపించే ఆ తీరూ; విశాలమైన ఆ పచ్చిక పొలాల
మీద తెల్లటి పొడలాగా చచ్చిపడివున్న గుర్రమూ
అన్నీ, కనిపించే ప్రతిదీ వోల్గా శామాలకు ఆకర్షణీ
యంగానే వుంది. భరతపక్షి విరిలి లేకుండా

కూస్తున్నది. పరిగ పట్టలు పరస్పరం పలకరించుకుంటున్నాయి.

మధ్యాహ్నం వేళకు వాళ్ళు ఒక పెద్ద గ్రామం చేరుకున్నారు. ఆ విశాలమైన వీధిలో వాళ్ళకు జెనరల్ గ్యుకోవ్ వంటవాడు ఎదురు పడ్డాడు. ఎండకు వడిలిపోయాడు. అతని బట్టతల ఎర్రగా ఆ ఎండలో మెరుస్తున్నది. మొదట్లో అతనూ వోల్గా ఒకళ్ళ నొకళ్ళు గుర్తించనేలేదు. కాని అంతలో నెనుదిరిగి చూసి, గుర్తించుకుని, ఒక్క మాటకూడా మాట్లాడకుండా, ఏవరికోవనవారు వెళ్ళి పోయారు. ఉన్న వాళ్ళ ఇల్లులాగా కనిపించే కొత్త కుటీరం దగ్గర ఆగి, తెరచివున్న కిటికీలోంచి లోపలికి చూస్తూ, నమస్కరించి, బిగ్గరగా ఆసన్నని మెత్తనిస్వరంతో ప్రార్థిస్తున్నది :

“ఓ సనాతన క్రైస్తవులారా, ఏసుక్రీస్తు మొహంచూచి, బిచ్చం వెయ్యండి! మీరు ఎంత వెయ్యగలిగితే అంతే చాలు! స్వర్గరాజ్యంలో మీ తలిదండ్రుల ఆత్మలు శాశ్వతశాంతి పొందుతాయి!”

తల్లిమూలల్నే శాషా ప్రతిధ్వనిస్తున్నది :

“ఓ సనాతన క్రైస్తవులారా, ఏసుక్రీస్తు మొహంచూసి; బిచ్చం వెయ్యండి! మీరు ఎంత వెయ్యగలిగితే అంతే చాలు! స్వర్గరాజ్యంలో...”

సా ర్జెం టు

“సార్జెంట్ ప్రిసిబయేవ్ ! నువ్వు, సెప్టెంబరు
మూడో తేదీన కాన్స్టేబిల్ జిగిన్, గ్రామపెద్ద
ఆల్బర్ట్, పోలీస్ ఎఫిమోవ్లనూ, ఇద్దరు ప్రత్యే
కోద్యోగులనూ, మరి ఆరుగురు రైతులనూ-మీద
పడి కొట్టావనీ; అందులో మొదటి ముగ్గురూ తమ
అధికార విధులు నిర్వహిస్తుండగా నీ దౌర్జన్యం జరి
గిందనీ : నీమీద నేరం ఆరోపించబడింది. ఈ నేరం
అంగీకరిస్తావా ?”

ప్రిసిబయేవ్-ముడతలు పడి, ఉద్వేగం కని
పించే ముఖంతో - అంతలో నిటారుగా రొమ్ము
విరుచుకొని సైనికుడి పద్ధతిలో నిలబడి, ఎలుగు
రాచిన గొంతుకతో, ఆజ్ఞాపిస్తున్నట్టు, ప్రతిమాటా
నొక్కి వక్కాణిస్తూ, జవాబు చెబుతున్నాడు :

“అయ్యా, భద్రతా న్యాయమూర్తి! అన్ని
న్యాయ సూత్రాలప్రకారమూ, ప్రతిఒక్క పరిస్థితిని

అన్యోన్యంగా అర్థంచేసుకోవలసిన కారణం వుందని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. తప్పుచేసింది నేనుకాదు, వాళ్ళందరూ తప్పు చేశారు. ఇదంతా ఈ చచ్చిన శవంమూలంగా వచ్చింది - వీడు స్వర్గానికి పోతాడు గాక ! మూడో తేదీన, నేనూ నాభార్య యాన్సిసా ఇద్దరం కలిసి శాంతంగా సక్రమంగా నడిచి పోతున్నాం. హఠాత్తుగా అటుచూద్దనుగదా, ఏం కనిపించింది, నానారకాల గుంపులూ నది ఒడ్డున ప్రోగై నిలబడి వున్నారు. నేనడుగుతున్నాను : ఏ హక్కుల ప్రకారం వాళ్ళు, అక్కడ సమావేశమైనారు ? ఎందుకోసం ? జనం గుంపులుగా తిరగాలని ఎక్కడన్నా శాసనం వుందా ? 'చెదరిపోండి!' అని నేను ఆజ్ఞాపించాను. తర్వాత, ఇండ్లకు పొండని నెట్టడం మొదలు పెట్టాను. వాళ్ళనుమెడ మీద కొట్టి, నెళ్ళగొట్టమని పోలీసువాడిని ఆజ్ఞాపించాను..."

"ఒక్క ప్రశ్న, నువ్వు కాన్ స్టేబిల్ వికాదు; ఊరిపెద్దవూకాదు గదా ! మరి, ఈ గుంపుల్ని చెదరగొట్టటం నీకేం పని ?"

"వాడికేం పని, లేదు ! వాణ్ణి ఇంక వదలిపెట్టకండయ్యా ! ఇప్పటికి పదిహేనేళ్లనించీ మాప్రాణాలుతోడుతున్నాడు ! వాడు సైన్యంలోనుంచి

వచ్చింది లగాయతూ, ఊళ్లో జీవితమే లేకుండా పోయింది. మమ్మల్ని హింసించటం తప్ప, వాడు చేసిందేమీ లేదు!” అని కోర్టు గది నాలుగు ప్రక్కలనుంచీ వివిధ స్వరాలు వినిపిస్తున్నాయి.

వెంటనే, గ్రామ పెద్ద అందుకున్నాడు : “అంతే నయ్యా, ఊరంతా ఘోషిస్తున్నది. వాణ్ణి నదిలి పెట్టటానికి వీలేదు! దేవతా విగ్రహాలు చేతపట్టు కొని మేము చర్చి ఉత్సవాలు జరుపుతున్నప్పుడైనా సరే, పెళ్లిళ్ళు చేసుకుంటున్నా సరే, ఏదన్నా ప్రమాదం జరిగినప్పుడైనా సరే, - ఎక్కడ పడితే అక్కడ వీడు ప్రత్యక్షమై, గందరగోళం చేస్తూ, ఏమిటో అధికారం చెలాయిస్తుంటాడు. పిల్లల చెవులు మెలి పెడతాడు. ఎవరితోనన్నా మాట్లాడి పోతారేమో నని ఆడవాళ్లమీద, పెద్దమామగారిలాగా, ఒక కన్ను వేసి వేగులు తీస్తుంటాడు. ఆమధ్య ఒకనాడు ఇంటింటికీ వచ్చి పాటలు పాడకూడదనీ, దీపాలు ముట్టించకూడదనీ ప్రతి ఒక్కరికీ ఆజ్ఞాపించి పోయాడు. పైగా, ‘జనం పాటలు పాడుకోవాలని ఎక్కడా శాసనం లే’దంటాడు.”

“ఆపు! నువ్వు చెప్పుకునే సమయం వస్తుంది. ఇప్పుడు ప్రిషిబయేవ్ ను చెప్పకొనీ! చెప్తూ, ప్రిషి బయేవ్!” అని భద్రతా న్యాయమూర్తి అన్నాడు.

ప్రిసిబయేర్ గురగురలాడుతూ చెబుతున్నాడు:
 “చిత్తం, అయ్యా? గుంపుల్ని చెదరగొట్టం నాపని
 కాదని తమరు సెలవిచ్చారు. ...మంచిదేకాని,
 అయ్యా...మరి శాంతి భద్రతలకు భంగం కలిగితే
 ఏమయ్యేట్లు? ఏమైనా, మనం జనాన్ని నీచంగా
 తిరగ నివ్వలేము. జనం వాళ్ల ఇష్టం వచ్చినట్లు
 చెయ్యాలని శాసనం ఎక్కడుంది? నాకు తెలేదండి,
 అయ్యా! నేనే కనక, వాళ్ళను వెంటాడి అదు
 పులో పెట్టకపోతే, ఎవరు పెడతారు!
 ఇక్కడ ఎవ్వరికి ఏది ఎలా చెయ్యాలో తెలేదు.
 నేను ఒక్కణ్ణే, అయ్యా, ఊళ్లోకల్లా నేను ఒక్కణ్ణే,
 అని మీరనుకోవచ్చు, ఈ అలగాజనంతో ఎలా
 వ్యవహారం చెయ్యాలో తెలిసినవాణ్ణి! ఏది ఏమిటో
 నాకు తెలుసు. నేనేం నొడ్డు కాసుకునేవాణ్ణికాదు;
 నాన్ కమిషన్ ఆఫీసర్ని, క్వార్టర్ మాస్టర్
 సార్జెంట్ని. నేను వార్సాలో పనిచేసినప్పుడు హెడ్
 క్వార్టర్స్లో సంబంధించి వుండేవాణ్ణి. అయ్యా, ఆ
 తర్వాత, సగౌరవంగా నేను సైన్యంలోనుంచి
 వీడ్కోలు పొందిన తర్వాత, అగ్ని మాపకడశంలో
 పనిచేశాను. తర్వాత జబ్బుచేసి, ఆ పని మాను
 కొని, ఉన్నత కుటుంబాల పిల్లలకోసం పెట్టిన జ్యూని
 యర్ హైస్కూల్లో గేటుకాపలావాడిగా రెండేళ్ళ

పాటు పనిచేశాను. నాకు అన్ని నియమాలూ నిబంధనలూ తెలుసు ! కాని, రైతంటారా, వాడు వట్టి మూర్ఖుడు. వాడికి ప్రాథమిక సాగ్రతాలకూడా అర్థంకావు. కనుక వాడి శ్రేయస్సుకోసమే నేను చెప్పేది ఎలా పనిపివస్తుందో తెలుసుకొని, వాడు నేను చెప్పినట్టట్లా చెయ్యవలసివుంటుంది. ఉదాహరణకు - ఈ 'సంగతే' తీసుకోండి ! గుంపుల్ని చెడరగొడుతూ నేను ఇక్కడ వున్నాననుకోండి, ఇక్కడ సాటిగా నది ఒడ్డున ఇసకమీద నదిలో పడి చచ్చిపోవడం పడివుంది. వాడిక అక్కడ వుండటానికి ఏమి హక్కువున్నదీ అని అడుగుతున్నాను. అది న్యాయమేనా ? కానిస్టేబిల్ ఏమాలో చిస్తున్నాడు కానిస్టేబిల్ ను పిలిచి నేను అడిగాను : 'అధికారులకు తెలియజెయ్యకుండా ఎందుకున్నావు ? ఈ నదిలో పడ్డశవం తనంతటతానే పడింపుటుందో, లేకపోతే, సైబీరియా లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయో ! ఇది హత్యానేరం కావచ్చు !' అని చెప్పాను. కాని, కాన్స్టేబిల్ జిగిన్ విని పించుకోకుండా, సిగరెట్ పొగ ఊదుతున్నాడు. అంతేకాక, 'వీడెనడు, మిమ్మల్నందర్నీ శాసిస్తున్నాడు ? వీడెక్కణ్ణించి వచ్చాడు ? వీడు చెప్పకుండా ఏది ఏమిటో మనకు తెలేదా ?' అని

గుంపులో అంటున్నాడు. నేను చెప్పాను : 'ఏది ఏమిటో నీకు తెలిసినట్టులేదు, మూర్ఖుడా, నువ్వు కనక అలా నుంచొని నేను అడిగేది గమనించక పోయావా అంటే...' అంటుండగానే అతను జవాబు చెప్పాడు- 'జిల్లా పోలీసు ఆఫీసరుకు నిన్న నే తెలియజేసా'నని. 'జిల్లా పోలీస్ ఆఫీసరు కెందుకు? న్యాయశాస్త్రంలో ఏ సూత్రం ప్రకారం? నీళ్ళలో మునిగిచావటం, ఉరిపోసుకొటం, ఇలాంటి విషయాల్లో జిల్లాపోలీసు ఆఫీసరు చెయ్యగలిగిందేమన్నా వుందా! చూడు, ఇక్కడొక శవం వుందిగదా, ఇది క్రిమినల్ కేసు, అంటే స్పష్టంగా సివిల్ వ్యాజ్యమన్నమాట!' అన్నాను. 'కనుక చెయ్యవలసిందేమిటంటే, తక్షణం పరీక్షించే మాజిస్ట్రేట్ కూరారవనీయులైన న్యాయమూర్తులకూ తెలియజెయ్యాలి' అన్నాను. 'అన్నింటికంటే ముందు నువ్వు ఒక రిపోర్టు వ్రాసి భద్రతా న్యాయమూర్తి గారి సమ్ముఖానికి పంపుకోవాలి' అన్నాను. కాని కానిస్టేబిల్ తీరావిని, నవ్వేసాడు. రైతులూ అంతే. వాళ్ళంతా నవ్వారయ్యా! తమకు ప్రమాణంచేసి చెప్పగలను. ఇడుగో వీడు నవ్వాడు, అడుగోవాడు, జిగిన్, జిగిన్ కూడా నవ్వాడు. "ఏమిటా ఎగతాళి?" అని గద్దిస్తే, కాన్స్టేబిల్ అన్నాడు గదా: 'ఇలాంటి కేసులు భద్రతా న్యాయమూర్తి అధికారం కిందికి

రావు' అని అన్నాడు. ఆమాటలు వినేటప్పటికే నాబట్లంతా వేడెక్కి పోయింది. 'ఏ కాన్స్టేబిల్, నువ్వొమాటలు అన్నావా? లేదా?' అని సార్జెంటు జిగిన్ వంకకు తిరిగాడు.

"ఔను అన్నాను." అన్నాడు జిగిన్.

"నువ్వొ మాటలు ఆ అలగా జనంముందు అన్నప్పుడు ప్రతి ఒక్కడూ విన్నాడు : 'ఇలాంటి కేసులు భద్రతా న్యాయమూర్తి అధికారం కిందికి రావు' అని. నా ఒళ్ళు మండిపోయిందయ్యా ! నిజంగా నా ఊపిరి పోయినట్టయింది. గద్దించాను : 'వెధవా, మళ్ళీ ఆ మాట అను, ఇప్పుడన్నమాటే మళ్ళీ అను!' అని. వాడు మళ్ళీ అన్నాడు. 'అలాంటి మాటలు గౌరవ నీయులైన భద్రతా న్యాయమూర్తిని గురించి ఎట్లా అంటున్నావు ? నువ్వు, పోలీసు అధికారివి, ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేక మన్నమాట ! ఏమిటీ ! న్యాయమూర్తి కనక నీ మాటలు మనస్సులో పెట్టుకున్నారా అంటే నిన్ను ఏ మైనా చేసెయ్యగలరు తెలుసా ?' అని అడిగాను. 'ఇలాంటి రాజకీయపు వాగుడుకు ఆయన నిన్ను ఎక్కడికి పంపిస్తారో నీకేమన్నా తెలుసా ?' అన్నాను. అంతలో తగుదునంటూ ఈ గ్రామ పెద్ద 'భద్రతా న్యాయమూర్తి తన అధికారాన్ని మించి ఏమీ చెయ్యలేడు. చిన్నచిన్న కేసులు మాత్రమే

ఆయన అధికారంలోకి వస్తాయి' అంటూ వచ్చాడు. సరీగ్గా ఆతను ఇవ్వేమాటలన్నాడు. అంతా విన్నారూకూడా. 'మీరు అధికారుల్ని అశౌరవిస్తున్నారు? చూడండి, నేను చెప్పినట్టు నడుచుకుంటారా సరేవుంది. లేదా, దుఃఖపడతారు' అన్నాను. నేను వార్సాలో పనిచేస్తున్నప్పుడు గానీ, బడి గేటుదగ్గర వున్నప్పుడు గానీ, ఏదన్నా వినకూడనిమాట వినబడితే వెంటనే సైనికుడికొసం చూసే వాణ్ణి. సైనికుడు కనిపించగానే, 'ఆఫీస్ ! ఇటురా !' అని పిలిచి, అంతా రిపోర్టు చేసేవాణ్ణి. కాని ఈ పల్లెటూల్లో ఎవడికి రిపోర్టు చెయ్యను? ఈ పరిస్థితిలో నాకు చాలా కష్టం వేసింది. అలగా జనమంతా స్వయం రాజా స్వయం మంత్రిగా విచ్చల విడిగా సంచరిస్తూ వుంటే నేను చూస్తూ వూరుకోలేను. అందువల్ల, ఊరిపెద్దకు ఒక్కటిచ్చుకున్నాను. నిజానికి, అంతగట్టి దెబ్బకూడా కాదు, తేలికగానే కొట్టాను : ముందుముందన్నా తమవంటి వారిని గురించి అలాంటి మాటలాడటం కంటే మరేమన్నా మంచి మాటలు నేర్చుకుంటాడు లెమ్మని. తర్వాత కాన్ స్టేబిల్ వాడిపక్షాన వాగటం మొదలెట్టాడు. కనుక సహజంగానే నేను కాన్ స్టేబిల్ మీదికి పోయాను. కొంచెం ఘర్షణజరిగింది ఇక నావల్ల నాకు తెలేలేదయ్యా. కొన్నికొన్ని సమయాల్లో

వాళ్లను తన్నకుండా, మనం ఎలా వుండగలం ?
మనం ఒక మూర్ఖుణ్ణి తన్నకుండా విడిచిపెడితే
ఆ పాపం మన ఆత్మకు చుట్టుకుంటుంది. అదికూడా,
ముఖ్యంగా శాంతికి భంగంకలిగి, వాడికి అది తగి
వున్నప్పుడు మరీను !”

“ఆగు ! అక్కడ శాంతి భద్రతలు కాపాడ
బానికి తగిన అధికారులున్నారు గదా మరి, కాన్
స్టేబిల్, గ్రామ పెద్ద, పోలీసు !” అన్నాడు న్యాయ
మూర్తి.

“కాన్స్టేబిల్ ప్రతి ఒక్క విషయం మీద
కళ్ళుపెట్టుకు కూచోలేదు. అంతేకాక, అతను
నామాదిరిగా విషయాలు అర్థం చేసుకోలేదు
కూడా...” అని జవాబు చెబుతున్నాడు సాజ్జెంట్లు.

“బుర్రకెక్కించుకొ: ఇది నీపని కానే కాదు!”

“ఎందుకండి, అయ్యా ? తమ అభిప్రాయం
ఏమిటి-నాపని కానేకాదా ? విపరీతంగావుందయ్యా.
జనం అసహ్యంగా ప్రవర్తిస్తుంటారు గాని, ఇది
నాపని కాదా ? ఆ జనాన్ని వీపుమీద తట్టి బుజ్జ
గించమంటారా ? నేను వాళ్లను పాడుకొనివ్వటం
లేదని ఒక్కడికివచ్చి తన్నుకుంటున్నారు. పాడు
కున్నందువల్ల ప్రయోజనం ఏమిటి ? ఏదన్నా ఉప
యోగకరమైంది చెయ్యటం మానేసి, పాడుకుంటూ
కూచుంటారు. ఇప్పుడిప్పుడే, రాత్రిళ్ళు దీపాలు

సా రైంట్

వెలిగించి, వాటిచుట్టూ కూచోని, కబుర్లాడటం నేర్చుకుంటున్నారు. పొద్దుకాకగానే నిద్రపోవలసింది పోయి, వెకిలిగా మాట్లాడుకుంటూ అల్లరి చేస్తారు. అదంతా వ్రాసిపెట్టి వుంచాను ! ”

“ ఏం వ్రాశావు ? ”

“ వాళ్ళనుగురించే. దీపాలు వెలిగించి చుట్టూ కూర్చోటం గురించి. ”

సార్జెంట్ జేబులోంచి జిడ్డులాగావున్న ఒక కాగిత తీసి, కళ్ళజోడు పెట్టుకొని, చదవటం మొదలుపెట్టాడు :

“ దీపాలు వెలిగించే రైతులు ఎవరు : ఇవాన్ ప్రొఖోరోవ్, సావా మికిఫోరోవ్, పయోటర్ పెట్రోవ్, సుస్టోవా (సైనికుడి వితంతువు-సెమ్యాన్ కిస్టోవ్ లో పాపిష్టి జీవితం గడుపుతున్నదికూడా) ఇవాన్ స్వెర్జోకోవ్ మంత్రవిద్య నేరుస్తున్నాడు. అతని భార్య మంత్రగత్తె, రాత్రిపూట ఊళ్లోవాళ్ళ ఆవుల పాలు పీతుకొచ్చుకుంటుంది. ”

“ చాల్లే అంతవరకు ! ” అని ప్రిషిబయేవ్ ను ఆపి, న్యాయమూర్తి సాక్షులను ప్రశ్నించటం ప్రారంభించాడు.

సార్జెంట్ ప్రిషిబయేవ్ ముక్కద్దాలు మొహం మీదికి జరుపుకుని, తనపక్షం పలకనట్టు కనిపిస్తున్న న్యాయమూర్తినంక ఆశ్చర్యంగా తేరిపార జూస్తు

న్నాడు. ముందుకు పొడుచుకొచ్చినట్లుండే అతని కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. ముక్కు కోపంతో కెంపె క్కింది. ఒకసారి భద్రతా న్యాయమూర్తివంకా, ఒకసారి సాక్షులవంకా చూస్తాడు. కాని, అసలు న్యాయమూర్తి ఎందుకింత ఆందోళనపడతాడో అర్థంకాలేదు. కోర్టు గదిచుట్టూ ఒకసారి ఏమిటో గుసగుసలూ, మరోసారి ఏమిటో నవ్వులూ వినపడు తున్నాయి. ఇదికూడా ఎందుకో సార్జెంటుకు తెలే లేదు. శిక్షకూడా అతనికి ఊహితమైందే : నెల రోజులు జైలు !

గాభరాగా చేతులు పైకెత్తి అడుగుతు న్నాడు. “ఎందుకని ! ఏ చట్టప్రకారం ?”

ప్రపంచం చాలా మారిపోయిందనీ, ఇక ఇందులో జీవించటం అసాధ్యమనీ అతనికి బాగా స్పష్టపడింది. కొంతసేపు నిరాశా విషాదాలకు లోనైనాడు. కాని కోర్టునుంచి బయటికి పోతూ, అక్కడ రైతులంతా గుమిగూడి, మాట్లాడుతూ వుండటం చూశాడు. ఎంతమాత్రం అతని స్వాధీనంలో లేని అలవాటు ప్రకారం, నిటారుగా నిలబడి బిగ్గరగా కోపంగా అరచాడు :

“ఏయ్ గుంపు ! చెదరిపోండి ! కదలండి ! ఇళ్ళకు వెళ్లండి !”

ముద్దాయి

ఒక దుర్బలుడైన చిన్నరైతు, శరీరమంతా చర్మం వ్రేలుకాడుతూ, ఒక అతుకుల లాగూ ముతకచొక్కా తొడుక్కొని, మాజిస్ట్రేట్ ముందు నిలబడివున్నాడు. గడ్డం బాగా పెరిగి స్ఫోటకం మచ్చలతో ఆ మొహంమీద, క్రిందికి జారిన ఆ కను బొమల చర్మం క్రింద ఎక్కడో కనపడి కనపడని ఆ కళ్లలోనూ గంభీరమైన విషాదం గోచరిస్తున్నది. దువ్వెన తగిలి ఎంతకాలమో అయి, పీచురేగిన ఆదుబ్బుతల అతన్ని సాలీడు లాగా కనిపించేట్టు చేస్తున్నది. దాంతో అతను మరీ భీకరంగా కనపడు తున్నాడు అతని కళ్లకు చెవ్వులుకూడా లేవు.

మాజిస్ట్రేట్ ప్రారంభించాడు: “షెనిన్ గ్రిగో ర్యేవ్! ఇలా దగ్గిరికి వచ్చి, నా ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పు, ఈ జూలై నెల ఏడవతేదీ ఉదయం రైల్వే కావలి మినిషి సెమనోవిచ్ ఆకిన్ ఫోవ్ కాపలా

కాస్తూ, నూటనలభై ఒకటో మైలురాయి దగ్గర నువ్వు రైలుపట్టాలుకూ స్లీపర్ కూ బిగించిన 'నట్టు' ఊడదీస్తుండగా, నిన్ను పట్టుకున్నాడు. ఇదిగో ఆ 'నట్టు'!... ఈ పేర్కొన్న 'నట్టు'తో సహా నిన్ను అతను అరెస్టు చేశాడు. ఇది నిజమేనా?"

“ఏమిటి?”

“ఆకిన్ ఫోవ్ చెప్పిన ప్రకారంగా, ఇదంతా జరిగిందా? లేదా?”

“ఔను. జరిగినమాట నిశ్చయమే.”

“సరే, అయితే నువ్వు ఆ 'నట్టు' ఎందుకోసం ఊడదీస్తున్నావు?”

“ఏమిటి?”

“ఏమిటి, ఏమిటనటం మానేసి, ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పు: ఎందుకోసం నట్ ఊడదీస్తున్నావు?”

“నాకు అవసరమే లేకపోతే, అసలు ఊడ దీసే వాణ్ణి కాదు” అని పైకప్పువంక ఓరగంట చూస్తూ, డెసిన్ జవాబు చెప్పాడు.

“నీకా నట్ దేనికి కావలసి వచ్చింది?”

“నట్టా? ఈ నట్లు మేము గాలాలకు అడుగున బరువుకు కట్టుకుంటాము.”

“మీరంటే ఎవరు?”

మ ద్ద యి

“మేమే, ప్రజలం...క్లిమోవో రైతులం
అన్నమాట.”

విను, తమ్ముడూ; నాతో పరాచకాలాడకు,
జాగ్రత్తగా మాట్లాడు. గాలాల బరువుల్ని గురించి
నాతో అబద్ధాలు చెప్పి లాభంలేదు.”

“నేను నాజీవితంలో ఎన్నడూ అబద్ధం ఆడ
లేదు. ఇవాళ. ఇక్కడ అబద్ధ మాడుతున్నానం
టారా...” అని గొణుక్కుంటూ, కళ్ళు చీకిరిస్తూ
డెనిస్ అన్నాడు; “గాలానికి బరువు కట్టకుండా
మీరు చేపలు పట్టగలరా, అయ్యా? మీరు గాలా
నికి ఏదన్నా ఎరకడితే బరువు కట్టకుండా నీటిలో
ముణుగుతుందా? ... ఇదేనా నేను చెప్పిన అబద్ధం...
నీటిలో ముణుక్కుండా ఆ ఎరనీటి మీద తేలినందు
వల్ల వచ్చేదేమిటి? అసలు నీ గాలం నీటి అడుక్కు
పోయినప్పుడే చేపలు ముట్టుకుంటాయి. ఎర పైకి
తేలినప్పుడు పట్టేది ఒక్క పెద్దతల చేపమాత్రమే.
అదికూడా ఎప్పుడో ఒకసారి. అసలు మా నదిలో
పెద్దతల చేపలు లేనేలేవు...వాటికి కావలసినంత
జాగా వున్నచోటగాని, అవి వుండవు.”

“పెద్దతల చేపను గురించి, నాకెందుకు, చెబు
తున్నావు?”

“ఏమిటీ? ఎందుకా, మీ అంతట మీరే అడిగారు గదా! మానైపున వెద్ద మనుషులుకూడా అలాగే చేపలు పడతారు. గాలానికి బరువు లేకుండా చిన్న పిల్లలుకూడా చేపలు పట్టటానికిపోరు. నిజానికి, ఎవడన్నా మతిలేనివాడు పోతేపోవాలి, బరువు కట్టుకోకుండా. మతిమాలినవాళ్ళకునియమమేముందికనక!”

“అయితే, నువ్వు గాలానికి బరువు కట్టుకుందామని నట్ ఊడదీశానంటావు. అంతేనా?”

“మరెందుకు? ఆడుకోటానికికాదు!”

“కాని నువ్వు ఏదన్నా సీసంముక్కగానీ, ఇనప మేకుగానీ బరువుకోసం తీసుకొని వుండవలసింది.”

“సీసంముక్క రోడ్డుమీద దొరకదు గదా, డబ్బు పెట్టికొనుక్కోవాలి. మేకు అంటారా, పనికిరాదు. మనకు నట్ కంటే మంచిదేదీ దొరక దనుకోండి...దానికి చిల్లివుంటుంది, బరువుకు బరువూ!”

“పరాచకాలాడుతున్నాడు! తాను నిన్ననే పుట్టినట్టుగానో, ఇప్పుడే ఆకాశం నుంచి ఊడిపడ్డట్టుగానో! ఓరి మూర్ఖుడా, ఈ నట్లు తియ్యటం ఎక్కడికి దారి తీస్తుందో, నీకు తెలేదా? కాపలావాడు కనిపెట్టి వుండక పోయినట్టయితే, రైలు పట్టాలు తప్పి పడిపోయేది; జనం చచ్చి పోయే వాళ్ళు-నువ్వు అనేకమంది ప్రాణాలు తీసేవాడివి!”

దేవుడు చల్లగా వుండాలి ! అయ్యా, జనాన్ని
చంపటమా ? మేము క్రైస్తవ మతస్థులమా ?
లేక బందిపోటు దొంగలమా ? భగవంతుడి
దయవల్ల, అలాంటి ఆలోచన కలలోనైనా
రాకుండా మేము ఇన్నాళ్ళూ జీవించాం, చంపటం
దాకా దేనికి... తల్లీ ! మమ్మల్ని రక్షించు !
మామీద దయచూపు ! మీరేమిటి చెబుతున్నా
రయ్యా ? ”

“మరి రైళ్ళు ఎందుకు పడతాయనుకుంటు
న్నావు ? రెండు మూడు నట్లు తీసేస్తేసరి, రైలు
పడిపోతుంది ! ”

డెస్క్, మాజిప్రెజ్డ్ మాటల్ని నమ్మలేకుండా,
ఆయననంకకు కళ్ళు తిప్పి, తిరస్కారంగా అన్నాడు:

సరేగాని, ఎన్నేళ్ళనుంచీ మేము ఈ ఊళ్లో
వాళ్లమందరం నట్లు తీస్తున్నాము ! మమ్మల్ని భగ
వంతుడు చల్లగానే చూస్తున్నాడు. ఇప్పుడు మీరు
రైళ్ళు పడటమనీ, మనుషుల్ని చంపటమనీ చెబు
తున్నారు. నేను ఒక పట్టా ఎత్తుకుపోయినానీ,
పట్టాలకు ఓ పెద్దదుంగ అడ్డంపెట్టిగాని వుంటే-రైలు
పడుతుందంటే అర్థంవుంది కాని, నెధవనట్టు ! ”

“ఆ నట్టే పట్టాలను స్లీపర్లకు అతికించి వుంచు
తుందని మనస్సులో పెట్టుకో ! ”

“ అది మాకు తెలుసు... అందుకే అన్ని నట్లూ ఊడదియ్యం ... కొన్ని వదిలిపెడతాం... మేమంత మెదడు లేకుండా పని చెయ్యం మాకు తెలుసు !” డెనిస్ ఆవులించి, నోటి దగ్గర చిటికవేశాడు.

“ నిరుదుర్గత-డబకరైలు పట్టాలు తప్పిపోయింది. కారణం ఏమిటో యిప్పుడు అర్థమవుతున్నది. ” అన్నాడు మాజిస్ట్రేట్.

“ క్షమించి, మరోసారి చెప్పండి ! ”

“ నిరుదురైలు పట్టాలు తప్పింది ఎందుకో స్పష్టమైందన్నాను . ఇప్పుడు నాకు అర్థమవుతున్నది ! ”

“ మారక్షకులు, మీరు అందుకే చదువుకుంది . ప్రతిదీ అర్థం చేసుకోవడానికి. ఎవరికి తెలివి ఇవ్వాలో దేవుడికి తెలుసు... ఇక్కడ మీరు ప్రతిదీ, ఏది ఏమిటో, ఎలాగో విడమర్చి చెప్పారు. ఆ కాపలావాడున్నాడే, వాడు మాలాగే బుద్ధిలేని రైలు మెడపట్టుకుని నెట్టుకు పోతాడు. రైలుకు రైలుబుద్ధే వుంటుందని తెలిసిపోయింది. వ్రాసుకోండయ్యా, వ్రాసుకోండి - వాడు నన్ను దవడ మీద రెండుసార్లు కొట్టాడు, రొమ్ముమీదకూడా ”

“ వాళ్లు మీయిల్లు సోదాచేసినప్పుడు ఇంకో నట్టు పట్టుకున్నారు గదా ? . అది ఏ ప్రదేశంలో ఊడదీశావు ? ఎప్పుడు ? ”

“ఆ చిన్న ఎర్రపెట్టె కింద వున్ననట్టేనా, అయ్యా?”

“దాన్ని నువ్వు ఎక్కడ పెట్టావో నాకు తెలేదు. అసలు, దాన్ని ఎవడు ఊడదీశావు?”

“నేను దాన్ని ఊడదీయలేదు. ఇగ్నాషా వున్నాడే, ఒంటికంటి సెమెయ్స్ కొడుకు, వాడు నాకిచ్చాడు. నేను చెప్పేది ఆ పెట్టె కిందవున్న నట్ మాట. మరి దొడ్లో బండి కిందవున్న నట్ వుండే, అది నేనూ మిట్రోఫాన్ ఇద్దరం కలిసి ఊడదీశాం.”

“మిట్రోఫాన్ ఎవరు?”

“మిట్రోఫాన్ పెట్రోవ్... మీకు అతని సంగతే తెలేదా? అతను వలలు చేసి, పెద్దమనుషులకు అమ్ముతాడు. అతనికి అలాంటి నట్లు చాలా కావాలి. ప్రతి ఒక్క వలకూ పదన్నా కావలసివస్తాయి.”

“విను. వీనల్ కోడ్ 1031 వ నూత్రం ప్రకారం, పట్టాలకు హాని కలిగించటం - అది ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుందని అతనికి తెలిసివున్నట్లయితే - అది రైళ్ళకు అపాయం కలిగించటం కింద, పరిణింపబడుతుంది ఏం, తెలిసిందిగదా! ఈ నట్లు దీయటం ఎక్కడికి దారి తీస్తుందో, నువ్వు ముగ్గుకోక తప్పదు - దీనికి కఠినశిక్ష విధించాలి.”

“నిజానికి, మీ కెక్కువ తెలుసు... నేను
మూఘులు మీ కేం బర్ధ మవుతుంది?”

“దీన్ని గురించి నీకంతా తెలుసు! కాని
అబద్ధమాడి, బూకరిస్తున్నావు!”

“నేనెందుకు అబద్ధం చెప్పాలి? మీరు
నామాట నమ్మకపోతే, డిప్లో విచారించండి
గాలానికి బరువులేకుండా, చిరు చేపల్ని మాత్రమే
వట్టుకోవచ్చు. వాటిని అసలు చేపలంటానికే వీలు
లేదుగాని, అనైనా సామాన్యంగా చిక్కవు.”

“ఏదీ, ఆపెద్ద తల చేపను గురించి ఇప్పుడు
చెప్పు!” అన్నాడు మాజిస్ట్రేట్ చిరునవ్వుతో.

“మా ప్రాంతంలో పెద్దతల చేపలు లేనేలేవు.
బరువుకట్టకుండా, ఏదన్నా పురుగు ఎరపెట్టి, నేను
గాలం వేసినట్లుగాతే ఎపండన్నా ఒక్క పెద్దచేప
చిక్కవచ్చు. అదికూడా ఎప్పుడూ జరిగేది కాదు.”

“సరేలే, ఇక నిశ్శబ్దంగా వూడు!”

ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం. డెస్క్ ఒక కాలిమిది
నుంచి, రెండో కాలిమిదికి ఒరుగుతూ, ఆకుపచ్చ
గుడ్డ కప్పిన టేబిల్ వంక చూసి, తాను గుడ్డను
కాక సూర్యుణ్ణి చూస్తున్నట్టుగా గుడ్డు మిటకరిస్తూ
న్నాడు. మాజిస్ట్రేట్ త్వరితంగా వ్రాసుకు
న్నాడు.

మ ద్దా యి

కొంచెంసేపు ఆగి, డెనిస్, “ నేను వెళ్లనా, అయ్యో ? ” అని అడిగాడు.

“వీల్లేదు నిన్ను మా స్వాగీనంలో వుంచుకొని, జైలుకు పంపించాలి.”

డెనిస్ గుడ్లు మిటకరించటం మానేసి, కను బొమ్మలెత్తి అధికారివంక ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తున్నాడు.

“ఏమంటారు ? జైలా ? నాకు తీరికలేదే ! సంతకుపోవాలి; పంది కొవ్వుకింద ఈగర్ దగ్గరినుంచి మూడు రూపాయలు వసూలు చెయ్యాలి ! ”

నిశ్శబ్దంగా వుండు ! నాపని చెడగొట్టకు ! ”

“జైలుకు ... నేనేదన్నా తప్పు చేసివుంటే, పోతాను. కాని ఉత్తపుణ్యానికి వెళ్లమంటే ! నేను జైలు కెందుకెళ్లాలి ? నాకు తెలిసినంతవరకూ నేను ఎక్కడా దొంగతనం చెయ్యలేదు, ఎవ్వరితోనూ పోట్లాడలేదు. ... పన్నుల విషయంలో యింకా బకాయి వుందని చెబితే మా గ్రామపెద్దమాట నమ్మకండి .. బోర్డు శాశ్వత సభ్యుణ్ణి అడగండి... గ్రామపెద్ద క్రైస్తవుడు కాడు ! ”

“నిశ్శబ్దంగా వుండు ! ”

“ నేను నిశ్శబ్దంగానే వున్నాను. మా గ్రామ పెద్ద మాట - అతను పన్ను విషయంలో అబద్ధం

చెప్పాడు. కావాలంటే నేను ప్రమాణం చేసి చెబుతాను.... మేము ముగ్గురం అన్నదమ్ములం : కుజ్జాగ్రిగోర్యేవ్, తర్వాత, ఈగర్ గ్రిగోర్యేవ్, ఆ తర్వాత డెనిస్ గ్రిగోర్యేవ్ని నేను.”

“నువ్వు నాపని చెడగొడుతున్నావు... ఏమీ సెమ్యూన్, వీణ్ణి బైటికి తీసుకుపో!” అని మాజిస్ట్రేట్ అరిచాడు.

ఇద్దరు బలమైన సైనికులు వచ్చి పట్టుకొని, బైటికి తీసుకు పోతూంటే, డెనిస్ ఇంకా చెబుతున్నాడు :

“మేము ముగ్గురం అన్నదమ్ములం. అయినా ఒకరికిగాను మరొకరం జవాబుదారీ కావలసిన అవసరంలేదు. కాని కుజ్జాపన్ను కట్టలేదు. అందుకు, ఓ డెనిస్, నువ్వు జవాబుదారీ అయినావు ... న్యాయమూర్తులు ! మా వెనకటి యజమాని చచ్చి స్వర్గాన వున్నాడు - ఆయనే బ్రతికివున్నట్టయితే, మీకు న్యాయమూర్తులకు ఏది ఏమిటో చూపే వాడు... న్యాయం చెప్పేటప్పుడు, ఏది ఎలాగో, మీరు తెలుసుకోవాలి, ఎటు పడితే అటు చెప్పటం కాదు... ఒక మనిషిని శిక్షించటం న్యాయమే, అయితే తప్పు చేస్తేనే శిక్షించాలి ! న్యాయం విచారించి మరీ శిక్షించండి !”

స మ థ్తి

- ★ COLOUR SCHEME
- ★ ARTISTIC FINISH
- ★ FLAWLESS TOUCH

Sahini Press

Governorpet, VIJAYAWADA

Check List

Book Number	NIPRO1 C106	Date	2/4/23
Front Cover	yes	Back Cover	yes
Blank Pages	CI, 107		
Missing Pages	no		
Prepared By	P. Pragathi	Cutting By	P. Pragathi
Scanned By	Prashanth	Pages	119
Quality Checking	AMRUTHA		